L 95

ATEITIS 2

1918 LAISVĖS KOVOS METAI 1968

ATEITIS LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS
eina nuo 1911 m.

1968 metai vasaris Nr. 2

Ateitininkų Federacijos atsišaukimas 33
Komentarai 35
Ateitininkas studentas laiko dvasios perspektyvoje — Antanas Paškus 36
ATEITIES rašinių konkursas 43
Stovykla anoje pusėje marių — Rasa Kubiliūtė 44
Ateitininkai šiandien ir rytoj — Vyt. Abromaitis 45
Lietuvių literatūros klasikai (3) — Bernardas Brazdžionis 46
Kovojantis teologas 49
MAS suvažiavimas — Birutė Kutkutė ir Aida Smalinskaitė 50
Globėjų Forumas: naujos metodikos beieškant 52
Ex Libris: Ateitis
Lietuvos girios senovėje — Vaiva Vėbraitė 53
Iš plataus pasaulio (kronika) 54
Ateities spinduliai — jaunučių skyrius 56
Lietuva, mano tėvyne, ... — Irena Dvilaitytė 56
Taika žmonėse 57
Labai didelis turtas — G. I. 58
Partizanai — Virgus Volertas 59
Kodėl aš esu ... — Hamiltonietės 60
Mano kelionė — Jonas 60
Robertas Schumann — Marytė Mureikaitė 60
Mūsų valstybės ženklas 61
Kareivio dalia — Darija Deksnytė 61
Tėvelių kraštas 62
Lazdijai 62
Kaip viena mergaitė karalių aplošė (pasaka) 63
Saldutė (pasaka) — K. B. 64
Galvosūkis 64
Kreivos šypsenos ..... viršelio 3 psl.

Viršelis: Waterburio moksleivės ateitininkės švenčių nuotaikoje. Vytauto Maželio nuotrauka
37 ir 39 psl. nuotraukos — Gedimino Naujokaičio. 43 psl. nuotrauka — Vytauto Maželio.

REDAKCIJA: vyriausias redaktorius — Antanas Sabalis; reportažas — Salvinija Gedvilaitė; jaunesniųjų moksleivių skyrius — Gintarė Ivaškienė; narės — Vincė Juškaitė, Gabija Juozapavičiūtė; knygų skyrius — Rima Salytė; foto ir techninė priežiūra — Gediminas Naujokaitis. Redakcijos adresas: ATEITIS, 80-23 85th Drive, Woodhaven, New York 11421.

ATEITIS yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje $5.00, susipažinimui prenumerata $3.00, garbės prenumerata $10.00; visur kitur laisvajame pasaulyje $3.00.

Administratorius: Kazys Vainius — ATEITIS, 64-09 56th Road, Maspeth, New York 11378.

Spaudos darbus atlieka Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyne.

ATEITIS — The Lithuanian Catholic Youth Magazine
Published monthly, except July and August by the Lithuanian Catholic Youth Association. Yearly subscription in US and Canada $5.00. Single copy 50 cents. Entered as second class matter and second class postage paid at the Flushing, New York Post Office.

15

ATEITININKŲ FEDERACIJOS ATSIŠAUKIMAS

Nepriklausomybės atkūrimo 50 metų sukakties proga

Mieli ateitininkai ir brangūs tautiečiai,

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo sukaktis kiekvienam iš mūsų stato klausimą, ką turėtume daryti, kad mūsų Tėvynė vėl būtų laisva? Ji buvo laisva, suvereninė šimtmečiais. Virš šimtmečio ji buvo pavergta, bet vedė atkaklią kovą, ligi vėl atgavo savo laisvę 1918 metais. Netekusi Nepriklausomybės antrą kartą, ji ligi dabar tebeveda kovą. Vienu ir antru kovos laikotarpiu pralieta tiek kraujo, sudėta tiek herojiškų aukų, kad visa tai neleidžia niekam iš mūsų sudėti rankas ir laukti. Laisvės nėra vertas, kas jos negina, kas už ją nekovoja.

Ateitininkai nuo savo pradžios kovojo visose srityse, siekdami tautinės, valstybinės, kultūrinės, socialinės laisvės. Jie savo aukų dalį atidavė nepriklausomybės kovose, 1941 metų sukilime ir 1944-1952 metų partizanų kovose, netekdami pačių dinamiškiausių, brandžiausių savo narių. Ateitininkų įsipareigojimai, atstatant nepriklausomybę ir ją išlaikant, lygiai kuriant pažangią naująją Lietuvą, buvo natūraliai išplaukę iš patriotinės sąmonės ir krikščioniškosios sąžinės. Ištikimybė tautai ir atsakomybė už jos likimą šiuo metu ateitininkams stato naujus uždavinius ir reikalauja naujo ryžto bei sutelktinio darbo.

Mūsų tautos pavergėjas nebėra mums naujas ta prasme, kad jis seka buvusio caristinio pavergėjo pėdomis. Kai kur jis ištisai naudoja jau mums iš anksčiau žinomus tautos naikinimo metodus, kai kur vartoja naujus, tik žymiai klastingesniu būdu. Fizinę tautos eksterminaciją, įvykdytą pirmame okupacijos dešimtmetyje, dabar seka moralinis, tautinis, kultūrinis ir religinis prievartavimas. Šiam prievartavimui atsispirti tauta nėra nepasiruošusi. Ji dar turi didelių dvasinių ir moralinių atsargų spirtis. Tačiau ji negali būt palikta viena ir ypač jos negali apleisti jos broliai ir sesės laisvajame pasaulyje.

Lietuvos TSR
VALSTYBINĖ
BIBLIOTEKA
Rž 214-2852

Mes esame pirmieji tremtiniai, kurie tiesiame rankas kenčiančiai ir pavergtai tautai. Mes tęsiame kovą, kurią pradėjo gerą šimtmetį anksčiau mūsų broliai, tik ji darosi šiuo metu žymiai platesnė. Mes, ateitininkai, nesiribojam praktiniais kovos momentais, nes mums nemažiau rūpi principiniai ir vertybiniai dalykai. Mes negalime nurimti jau vien dėl to, kad sovietinė sistema paneigia laisvės ir suverenumo teisės principus, kad ji vartoja brutalius vergijos ir kolonializmo metodus, primeta svetimą teisinę bei okupacinę tvarką. Mes laikome išnaudojimu, priešingu socialinio teisingumo principams, tą visą ekonominę sovietinę sistemą, kuri vykdoma mūsų krašte, ir tai smerkiame. Mes negalime tylėti prieš negirdėtą šiame šimtmetyje minties ir sąžinės prievartavimą, atimant mūsų žmonėms žodžio, rašto, mokymo, organizavimosi ir religinio išpažinimo laisves. Visomis savo jėgomis ir priemonėmis mes priešinamės organizuotai prievartai ir propagandiniam melui bei klastai, kurią taip gausiai vartoja mūsų ir kitų tautų pavergėjas.

Šioj kovoj mes nesame vieni. Nesame ir silpni, nors mažiau gausūs. Kova už didžiąsias vertybes yra visuotinė ir ji visose laisvose tautose padeda mums rasti draugų. Jų ieško ir mūsų priešas tarp naivių, nesusivokiančių, pasimetusių masių. Mūsų balsas sutiks atviras, blaiviai žvelgiančias, giliau jaučiančias širdis ir protus. Nors priešas skaičiuoja klastos įteisinimo metus savo naudai, tačiau laikas nemažiau ir mums tarnauja. Mūsų kova kerta šaknis ten, kur priešas gal net nejaučia ar neapskaičiuoja.

Mes kviečiame ateitininkus suglaudinti savo eiles, sugyvinti principinę ir praktinę veiklą akivaizdoje šių plačios apimties uždavinių. Mūsų gyvybė, tvirtybė ir dinamiškas veiklumas, derinyje su visa mūsų visuomene, bus geriausias pasiruošimas ištverti kovoje, ir sėkmingiau vykdyti kovos uždavinius šiuo metu. Kiekvienas atlikime įsipareigojimus savo organizacijoje ir junkimės į bendrus visuomenės ir politinių veiksnių darbus, kad daugiau patarnautume savo tautos prisikėlimui ir sovietinio nihilizmo sustabdymui visame pasaulyje.

Dievas tepadeda, Kristus telaimina!

Kun. Stasys Yla,
AF Dvasios vadas

Prof. Justinas Pikūnas,
AF Vadas

Dr. Romualdas Kriaučiūnas
AF Gen. Sekretorius

ATEITIS

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI

Šiemet minime 50 metų nuo istorinio, taip vadinamo Vasario 16 Dienos Nepriklausomybės paskelbimo. 1918 m. vasario mėn. 16 dieną Lietuvos Taryba Vilniuje paskelbė, kad lietuvių tauta nori būti nepriklausoma nuo visų kitų valstybių ir kurti savo, Lietuvos valstybę. Daug straipsnių ir knygų yra prirašyta apie šį kelių drąsių žmonių žygį, kai po jų langais dar vaikščiojo vokiečių kareiviai. Tačiau kiekvienam lietuviui šiandien yra aišku, kad tokia rizika apsimokėjo, kad Lietuvos valstybė tapo atstatyta, nors visa eilė pragmatinių bailių tuo metu šaukė ir įtikinėjo, kad mes esame per maži ir per kvaili savo respubliką turėti. Tai buvo drąsių vyrų drąsus ir sėkmingas žygis.

Šiandien, kada visa eilė neišmanėlių šaukia, kad reikia gelbėti tautą ir nesirūpinti savąja valstybe, Lietuvai reikia drąsių valstybininkų ir drąsių žmonių. Reikia kovotojų ir kūrėjų. Mūsų tautai pataikautojai dar nieko neiškovojo ir neiškovos.

Kad įvertinus šios sukakties svarbą ir reikšmę, tegu kiekvienas lietuvis pagalvoja: kokia būtų mūsų tautos šiandieninė būklė, jei 1918 m. Lietuva nebūtų tapusi savarankiška respublika?

●

ŽYGIS PAS ŠVENTĄJĮ TĖVĄ

Kaip jau buvo pranešta praeitame ATEITIES numeryje, žygio reikalai atsidūrė Amerikos Lietuvių R. Katalikų Federacijos žinioje. MAS Centro Valdybos nariai Antanas Razgaitis ir Danguolė Tamulionytė referavo šį klausimą ALRK Federacijos suvažiavime.

Vadinasi, po ilgų diskusijų, posėdžių ir vargo, visas reikalas atsidūrė vienu laiptu aukščiau: ALRK Federacijoje. Ateitininkų Sąjungos yra šios Federacijos nariai. Visa eilė katalikiškųjų organizacijų taip pat yra lygiateisiai nariai. Dalyko eiga, atrodo, vyksta logiškai: pirma katalikiškosios organizacijos susitaria, o po to jau einama į visą lietuvių visuomenę. Tačiau kyla klausimas, kaip efektingai ir greitai ALRK Federacija šį klausimą spręs?

Jeigu spaudoje paskelbti ALRK Federacijos Valdybos pranešimai būtų kokis nors rodyklis, tai atrodytų, kad Federacija šio klausimo nespręs; perduos kokiam nors komitetui, ir tuo viskas pasibaigs. Jeigu taip įvyktų, tai būtų gaila tų visų pastangų, kurias moksleiviai ateitininkai iki šiol parodė. Tada reikėtų peržiūrėti visą eilę santykių, tarp ateitininkų ir visų tų, kurie bijo ką nors supykinti... Mūsų tautos visa egzistencija daug ką pykina; bet mums šioje vietoje atrodytų, kad yra vienintėlė proga veikti, ir atsakomybę už žygį neša ALRK Federacija. Lengviausia nieko nepykinti ir nieko nedaryti...

Mūsų rūpestis studentų reikalu kasdien didėja: ar studentai nugalės aplinką, ar aplinka nugalės studentus? Ar mūsų katalikai studentai jau baigia pavirsti į "teatro žmones be Dievo"?

ATEITININKAS STUDENTAS
LAIKO DVASIOS PERSPEKTYVOJE

ANTANAS PAŠKUS

Kiekvienas žmonijos gyvenimo laikotarpis savaip žiūri į žmogaus paskirtį ir į jį supančius daiktus; kitaip išgyvena ir išreiškia savo polėkius bei siekius; kitom vertybėm bando patenkinti žmogaus širdies transcendentinį ilgesį; vis kitus dievukus (jausmus, protą, laisvę, valstybę, rasę, ekonominį gerbūvį ir t. t.) bando įkelti į vertybių viršūnę. Kitaip tariant, kiekvienas istorinis perijodas turi savitą nuotaiką, laiko dvasią — formuojančią žmonių gyvenimą ir galvojimą. Sunku tą visur esančią laiko dvasią apčiupti. Neįmanoma, tačiau nuo jos pabėgti. Visi mes esame jos vaikai. Ji mus visus **nejučiomis formuoja.** Iš mūsų visų ji reikalauja pripažinimo. Visiems, o ypač šviesuoliams, privalu atpažinti jos ryškesnius bruožus; suvokti jos gilius rūpesčius, pastebėti jos žaizdas. Per ją juk kalba Dievo dvasia. Ji mus arba praturtina arba nuskurdina. Bet kaip gi jinai, ta mūsų laiko dvasia, šiandien išrodo ir ko ji iš mūsų reikalauja?

"Juoda ožka"

Mūsų laikai pasižymi dideliu anoniminei gyvenimo tekmei pasidavusių žmonių, — sakytume, lyg Judo ožkai pasidavusių avių — gausumu. Sumasėjimas ir yra viena iš ryškesnių laiko dvasios žymių, o gal tikriau, viena iš skaudesnių žaizdų. Masės žmogus nekritiškai, be jokio pasirinkimo, atsiveria aplinkos formavimo bei informavimo šaltiniams: spaudai, radijui, televizijai, kinų filmoms. **Jis tingiai galvoja, nerangiai apsisprendžia ir nuolat ieško sensacijų.** Jo elgesio normas nustato nuošimčiai, dauguma. Kritiško galvojimo stoka, nerangumas angažuotis aukštesnėm vertybėm, sensacijų alkis — padaro masės žmogų labai imliu patraukliems dienos šūkiams (Judo ožkai). **Masės žmogų imponuoja kiekybė, skaičiai.** Jis stengsis priklausyti galingesnei partijai, gausesnei grupei. Jis balsuos už tą politinę grupę, kuri daugiausia žada ir nieko nereikalauja. Jis kovos už teises, bet pamirš pareigas. (Žinoma, masės instinktams pataikavimas valstybėje, veda prie politinio gyvenimo smukimo). Mokytas masės žmogus dažnai yra geras savo srities specialistas, kuriam trūksta gilesnio žmogiškų vertybių supratimo. Šalia savo darbo ir pramogų "sumasintas" inteligentas nesidomi niekuo kitu. Šalia savos specialybės, vieno ar kito leidinio ir populiaraus savaitraščio ant jo stalo nerasi nei kultūros, nei religijos, nei filosofijos spaudinių.

Sumasėjusiame žmoguje skursta ir religiniai polėkiai, nyksta ir asmeninio Dievo pajautimas. Masės žmogui trūksta religinio gilumo bei misijonieriško užsidegimo gyvenamajai aplinkai. Jo religinis praktikavimas dažnai reiškiasi tik paviršutinišku formalumu. Sociologas **Andrew Greeley** teigia, kad apie 70 proc. Amerikos katalikų reguliariai klauso sekmadienio Mišias. Tas procentas esąs dar didesnis universitetus baigusių katalikų tarpe. Pilnos sekmadieniais bažnyčios, būriai priimančių komuniją, atrodo, patvirtintų sociologų statistikas. Deja, už bažnyčios ribų tų praktikuojančių katalikų veiksmingumas menkai tepastebimas. Gal būt ir čia individo veiksmus apsprendžia dauguma. Sekmadieniais einama į bažnyčią ir net prie sakramentų, nes dauguma taip daro. Savaitės bėgyje vėl taikomasi prie aplinkos etikos, padėjus krikščioniškus principus į šalį, kaip sekmadienio drabužį.

Dievo "mirtis"

Dievo mirties mitas nėra naujas. Nietzsche's Zaratustra šią naujieną apskelbė jau prieš keliasdešimt metų. Tik anuomet Zaratustros aistringų žodžių ir jo beprotiško džiaugsmo žmonės nesuprato. Jie jį išjuokė. Nietzsche's pranašas turėjo grįžti į kalnus. Šiandien Zaratustra vėl nusileido į žmonių gyvenamus slėnius. Šiandien ateizmas žymia dalimi formuoja dvasinį klimatą.

John Courtney Murray aprašo du paskiausiai pasirodžiusius žmonių be Dievo tipus: komunistinės revoliucijos bedievį ir **teatro**

žmogų be Dievo. Jie abu kai kuo panašūs ir kai kuo skiriasi. Jie abu įtikėjo į Dievo "mirties" mitą. Abu jie savo ateistinių prielaidų nebedengia mokslinio įrodinėjimo kauke, kaip darė jų pirmatakas akademinis - aristokratiškas ateistas. Jie nenori ir nesistengia suprasti ir išsiaiškinti pasaulį be Dievo. **Jie nori būti pasaulyje be Dievo.** Bedieviškumas yra jų viso gyvenimo stilius. Jie net mano, kad Dievo idėja esanti **žalinga iliuzija** ir privalanti būti pašalinta, aktyviai prieš ją kovojant. Nors jų laisvės supratimas ir gerokai skiriasi (marksistui — laisvė pasaulio pakeitimui; teatro bedieviui — laisvė savęs realizavimui), tačiau jie abu galvoja, kad Dievas esąs žmogaus laisvės priešas. Visdėlto šie ateisto tipai tarp savęs kai kuo ir skiriasi:

Marksistas, visų pirma, nori ir siekia pakeisti pasaulį. Jis ryžtasi išvaduoti žmoniją nuo blogio, kaip Mozė žydus iš Egipto priespaudos. Jis žada įvesti žmoniją į medum ir pienu tekančią šalį, į viskuo pertekusią bendruomenę. Tam tikslui revoliucijos misijonierius pasišvenčia nuolatiniam darbui (darbo askezė), nepasiduodamas nei pinigų, nei malonumų korupcijai. Jis nebijo mirties ir nesuabejoja siųsdamas kitus į mirtį, kad tik pagreitintų revoliucijos užbaigą. Marksistinis žmogus be Dievo aiškiai žino savo tikslą ir jo nedvejodamas siekia. Tuo tarpu teatro bedievis pasaulio pakeisti nebando. Jis iš viso ir netiki, kad pasaulį būtų galima pakeisti. Jam žmogaus gyvenimas esanti gryna nesąmonė, o visata — absurdas. Jį slegia žmogiškos būties trapumas. Jis dreba prieš savo gyvenimo baigtinumą ir istorijos nepramatomumą. Jis juokiasi iš metafizikos ir ranka numoja į objektyvias tiesas. Žmogus jam yra doros ir tiesos matas. Teatro žmogus be Dievo savo mintis skleidžia ne filosofijos veikalais, bet meno pagalba: romanais, drama, skulptūra, tapyba, vaidyba ir t.t. Jo gyvenimą būtų galima palyginti su dvokiančia skarmalų krautuve: "Dabar, kai mano kopėčių jau nebėra, aš privalau gultis, kur visos kopėčios prasideda: smirdančioj skarmalų ir kaulų širdies krautuvėje" (W. B. Yeats).

Laisvės aistra

Laisvė yra viena iš stipriausių mūsų laikų aistrų. Už ją kietai grumiasi paauglys. Jos reikalauja universitetų studentai. Už ją kovoja Amerikos mažumos. Jos vardan Azijos ir Afrikos spalvuotieji skerdžia vieni kitus. Šiandien laisvės žodis dažniau ir aistringiau linksniuojamas nei bet kada žmogaus istorijoje. Bet argi gali būti kitaip? Be laisvės žmogus negali augti ir brėsti. Be jos individas nepajėgs išreikšti savęs, ar įsipareigoti kitiems. Be jos žmogus neįstengs santykiauti su savo Kūrėju. Be laisvės žmogus negalės būti žmogumi. Šiandien ne kūjis ir priekalas, bet laisvės statula darosi nepakeičiamu žmonijos simboliu.

Deja, perdažnai vakarų žmogus sustoja prie **laisvės nuo ko** ir nebesiekia **laisvės kam.** Tai viena iš skaudžiausių mūsų laikų žaizdų. Laisvėje nuo ko individas randa tik savo žemąjį aš, kurį Freudas pakrikštijo "id" vardu. Betenkinant tą "aš", žmogus tampa savo "laisvės" vergu. Laisvė, be angažavimosi vertybėm, paverčia gyvenimą mirtinu nuoboduliu. **Laisvė be atsakomybės iššaukia žmogaus dvasioje klaikią tuštumą;** sukelia maišatį jo siekimuose. Laisvė be atsakomybės virsta sunkiai pakeliama našta. Nesistebėtina, jei žmogus, tos naštos išvargintas, pakloja savo laisvę prie pirmutinio sutikto stabo kojų. Kito simbolio — **atsakomybės statulos** — Amerikos vakaruose prašosi dabartinio laiko dvasia!

Bėgliai

Paskutiniu laiku pabėgėlių skaičius Amerikoje sparčiai auga. Nenusigaskit! Tai ne politiniai pabėgėliai iš už geležinės uždangos. Tai psichologiniai bėgliai iš mūsų tarpo. Vieni traukiasi nuo visuomeninio angažavimosi, nuo bendruomeninio įsipareigojimo, kiti šalinasi iš sudaiktėjusios aplinkos tarpo. Sachar, Brandeis universiteto prezidentas, prieš keletą metų dabartinę generaciją pavadino "pasitraukusia" generacija; užsidariusia privačiame pasaulyje: šeimoje, profesijoje, pramogose. Ji rūpinasi **tik savais reikalais:** algom, žmonom, darbu ir "žaidimais". Krašto ir pasaulio reikalai bei rūpesčiai jų neinteresuoja. Jaunimas, kaip ir visa tauta, esąs apsėstas **asmeniškos laimės manija.** Jis, jaunimas, sudaręs malonumų kultūros integralinę dalį. Sachar suabejoja, ar "studentas, išmokytas tikėti, kad jo norai ir troškimai esą šventi dalykai, kad jie sudarą jo protinio ir moralinio gyvenimo rodyklę, pakankamai rimtai prisiims pareigas tarnauti moderniam pasauliui".

Kitą, gerokai mažesnę, bėglių grupę sudaro taip vadinami "gėliažmogiai". Nusivylę esama kultūra bei krašto socialine ir politine struktūra, jie visai iš jos pasitraukė. Jie atsižadėjo minties, kad visuomenines formas būtų galima pakeisti ar bent pataisyti. Nesvarsto jie ir kito klausimo: kas būtų, jei kiekvienas šio krašto gyventojas pasektų jų pėdomis? Tai dar kita socialinio neatsakomingumo dimensija.

Kaip ten bebūtų, bėgliai, pasitraukę iš kovos lauko, žmonių bendruomenei nebėra reikšmingi. Jie tik parodo, kad šalyje, iš ku-

rios žmonės traukiasi, nėra viskas tvarkoje; **kultūra, kurios nariai jos išsižada, reikalinga pagrindinio peržiūrėjimo.** Matyt tas "the great American way of life" **nebepatenkina naujojo žmogaus aspiracijų.** Matyt, dabarties laiko dvasia stato mums naujus reikalavimus.

Mokėti skaityti!

laiko ženklus — tai pirmas kovojančių šviesuolių uždavinys. Kaip paskiros mintys, taip ir epochinės idėjos, gimsta ne racionalinėje, bet jausmų sferoje, žmonių pasąmonės gelmėse. Todėl jos ir išsiveržia kartais, kaip viską tirpdinanti galingo vulkano lava. Reikia todėl tas gimstančias idėjas kaip galima anksčiau pajusti. Būtina, jų branduolį apgaubus proto, sąžinės ir Apreiškimo interpretacija, leisti joms išsilieti. Neigiant laiko dvasią, nusisukant nuo naujų idėjų, pavojus nepašalinamas. Priešingai, jei neduodama naujai kilusiems klausimams krikščioniško atsakymo, jei ignoruojamos žmogaus dvasinės žaizdos, jei nepatenkinama jo prigimties giliausi troškimai, — tuomet laiko dvasia įgauna nekrikščioniškus ir net antikrikščioniškus bruožus.

Sugebėti skaityti dabarties ženklus, tai yra, teisingai pajusti gyvenamo momento dvasią, reikalinga matyti praeities perspektyvas ir ateities vizijas. Juk kiekviena dabartis gyvena praeities šaknimi ir sėja sėklą ateičiai. Užuot, norint geriau pažinti individą, kultūrą ar tautą, privalu pasekti ir jų istorijas, nes praeities išgyvenimai visuomet pasilieka esmine gyvojo organizmo dalimi. Šią dalį atitvėrus, nebegalėtume pasinaudoti praeities patirtimi, nebesugebėtume atskirti naujausių dalykų nuo svarbiausių, praeinančių dienos šūkių nuo pasiliekančių idėjų. Jaustumės lyg žmonės, praradę atmintį. Homines historiarum ignari pueri sunt — žmonės, nepažįstą istorijos, tebėra vaikai. O vaikai vyro darbų neatlieka . . .

"Originalas"

Masės kultūra, kaip minėjome, stengiasi patenkinti, visų pirma, žemesnius (biologinius) žmogaus polinkius. Tačiau biologinės vertybės, kaip maistas, gėrimas, "seksas" ar sensacijos — užpildo **tik kai kurias** žmogiškos būties zonas. **Jei organinių - ekonominių polinkių tenkinimas darosi nuolatinė individo būklė, tuomet jame žmogiškumas miršta.** Atbunka jo sąžinė ir protas, sumažėja iniciatyva, susilpnėja valia, **pranyksta asmens savitumas ir rūpestis kitais.** Tik pasipriešinimas konformistinei srovei, tai yra, tik

atsikreipimas į kitą žmogų ir jo Kūrėją atgaivina bemerdintį individą. Reikalinga todėl mūsų laikams **drąsuolių, kurie nebijotų būti kitokiais.** Ne keistai "kvepiančių", barzdotų basakojų, bet savystoviai galvojančių ir kritiškai sprendžiančių **originalų** šaukiasi mūsų laiko dvasia. Judo ožką sekančios avys to šauksmo neišgirs.

Pagaliau ar nebūtų pats laikas kritiškiau pažvelgti ir į sociologizmo prielaidas, laikančias žmogų aplinkos vergu. Aplinkos veiksniai, kaip gatvė, butas, uždarbis, — pagal sociologizmą, — apsprendžia žmogaus dorovę ir galvoseną. Pakeitus aplinką, pasikeisiąs ir žmogus. Pagerinus ekonominį gyvenimą, pagerėsią ir žmonės. (Tas pats "more money" receptas). Tuo tarpu nacių koncentracijos stovyklų veteranas ir gydomosios psichologijos garsenybė Viktor Frankl galvoja kitaip: "Koncentracijos stovyklose, tose gyvųjų žmonių laboratorijose, mes stebėjome, kaip vieni iš mūsų draugų elgėsi kaip kiaulės, kiti gi — kaip šventieji. Žmogus savyje nešioja šias abi galimybes. **Kurią jis įgyvendins, priklausys nuo jo apsisprendimo, o ne nuo sąlygų".** Atrodo, kad virsti kiaule, ar tapti šventuoju, reikalinga ir asmeninių pastangų.

"Kiaušingalvis"

Sumasėjusi aplinka, savystoviai galvojančių, žinojimo pažanga ar visuomeniniais bei kultūriniais reikalais besidominčių žmonių nemėgsta. "Kiaušingalviais" juos pravardžiuoja. Šiandien betgi žinoma, kad ne skaitlingos minios, bet negausūs "kiaušingalvių" būreliai apsaugo visuomenę nuo chaoso. Paucis humanum vivit genus. **Mažiau nei 2 procentai žmonių veda žmoniją į priekį.** Kiti tik dirvą jiems ruošia arba pažangos vaisiais naudojasi. Sociologai šiandien gerai supranta, kad, praradus dvasinį ar intelektualinį elitą, prarandamos ir masės.

Nerealu būtų tikėtis, kad studentas ateitininkas priklausytų tiem dviem procentam, ant savo pečių nešantiems žmonijos mokslą ir kultūrą. Realu, tačiau, būtų laukti, kad studentas pasiruoštų visokiems gyvenimo vėjams **ne tiek informacijos rinkimu, kiek intelektualiniu nerimu, ieškojimu bei dvasine įtampa.** Minties pasaulis nuolat auga. Vis nauja tikrovė iškyla prieš mūsų akis. Privalu tad, į ją žvelgti vis nauju aspektu, vis iš kitos, ligi šiol nematytos, perspektyvos. O'Dea, vienas iš šio krašto katalikų intelektualų, savo metu skundėsi, kad katalikų universitetuose kliudomas studentų intelektualinis brendimas. Perduodant krikščioniškos minties tradiciją, pasitenkinama tik vadovėliniu formulių mokymusi, nustelbiant studento minties aktyvumą bei jo individualinę iniciatyvą. Kritišką tiesos ieškojimą bandoma pakeisti formaliais įrodymais; patirtį — abstrakcijomis; turinį — formulėmis; tikrą filosofinį įžvalgumą — racionaliais išdailinimais. Gi, laikant pasaulį moralinio pavojaus vieta krikščioniškai sielai, akcentuojant **tik savo** sielos išganymą, skatinamas "sekmadieninis" krikščioniškumas.

John Courtney Murray, žymus amerikiečių teologas, įspėja mus apie kitą kraštutinumą — **plonu civilizacijos sluogsniu prisidengusį akademinį barbarą.** Murray žodžiais tariant, šis, "Brooks Brolių" eilute (ne meškos kailiu!) prisidengęs, plunksnakočiais apsikaišęs, "laukinis" bando paneigti per tūkstantmečius sukurtus žmogaus dvasios turtus: meną, muziką, literatūrą, filosofiją. Jis, tas barbaras, stengiasi sugriauti racionalius mintijimo ir sprendimo dėsnius, sunaikinti įgimtą intuityvinę išmintį, kuria žmonės visada grindė savo gyvenimą. Šitokios "pažangos" tikimasi atsiekti sukuriant abejojimo ir maišaties klimatą, sugriaunant žmonių pasitikėjimą savimi. Tokiame klimate aptemsta, miglose paskęsta platesni gyvenimo siekimai, kol, pagaliau, pradeda rodytis bevaisis (nieko naujo nesukuriąs) "trečiosios akies" **nihilizmas.**

Tarp šių dviejų polių: kraštutinės dešinės ir kraštutinės kairės, juodo tradicijonalizmo ir bespalvio nihilizmo, privalėtų mūsų "kiaušingalvis" rasti sau vietą. Sveikas, savystovus galvojimas, egzistencinis angažavimasis tiesai padėtų išsklaidyti nihilistų sukeltas miglas.

Aš! — Ne tėvai!

Vaikas visuomet pasisavina aplinkos tikėjimą ir moralę. Kitaip juk ir būti negali. Vaikas dar nėra pajėgus nei kritiškam galvojimui nei maištui. Mūsų tikėjimas ir moralė taip pat buvo mums perduoti mūsų šeimos, socialinės aplinkos ir tradicijos. Negalime mes, tačiau, pasilikti vaikais, pasitenkinant "pasiskolintam" tikėjimui išoriniu pritarimu. Ne mano tėvai ar seneliai, ne mano bendraminčiai bet **aš,** aš pats, privalau aiškiai matyti ir suprasti. Pažinimo galia (protas) ir elgesio normos (sąžinė) yra asmeniniai dalykai. Tiesa, proto ir sąžinės išvystymui reikalinga žmogaus, kaimynų, šeimos, tradicijos, aplinkos pagalbos. Visų pirma, tačiau, privalau ieškoti tiesos tik viena, man Kūrėjo duota priemone — asmeniniu intelektu.

Dievo "mirties" laikotarpio pradžia, gal būt, ir reiškia infantiliško tikėjimo pabaigą. Jei taip, tuomet ir mes vis gilesniu įžvelgimu, vis nauju supratimu, vis tvirtesniu apsi-

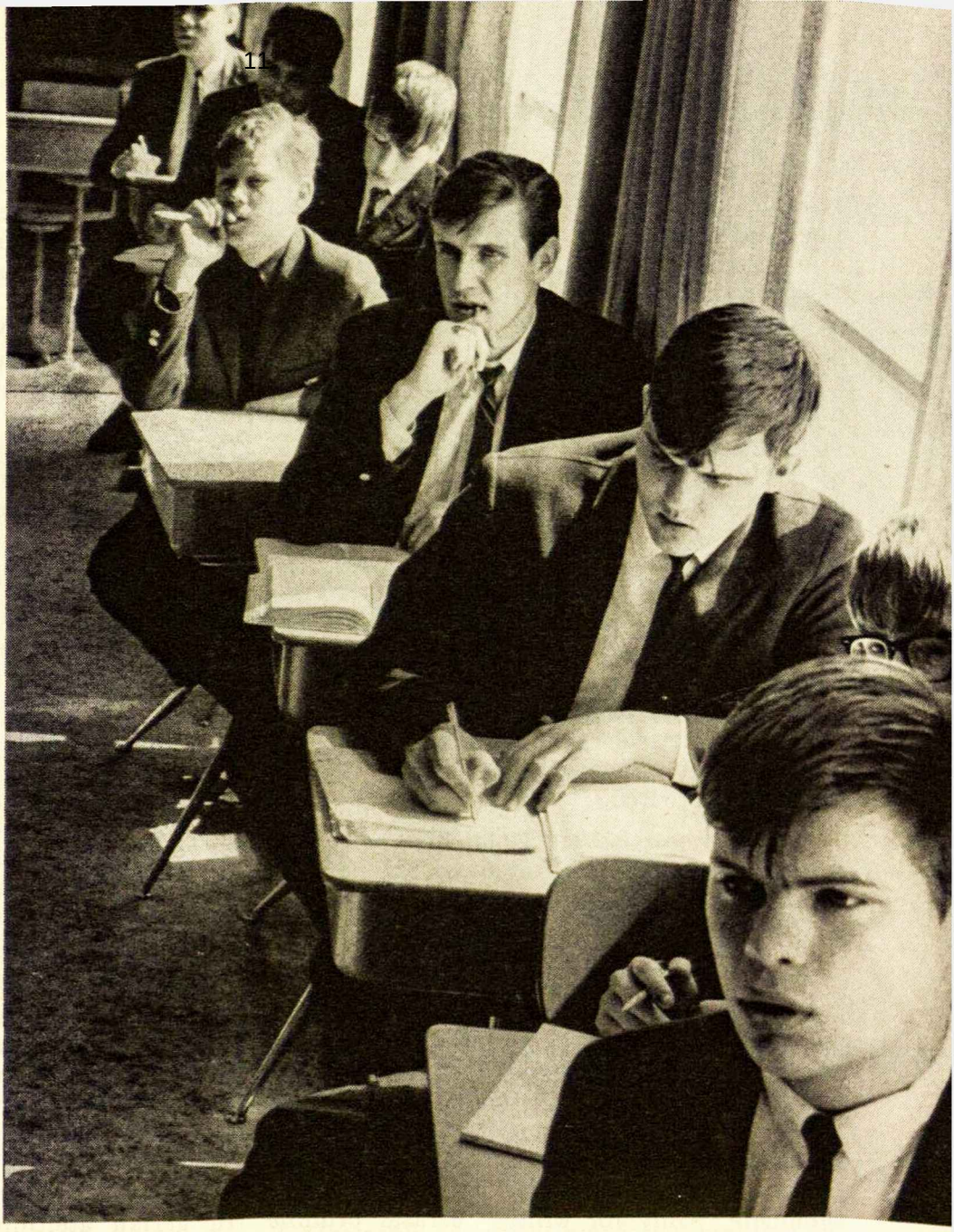

Kennebunkporto šv. Antano gimnazijos mokiniai pamokos metu.

sprendimu, nugalėjimu bei nusigalėjimu privalome išsiugdyti **subrendusio žmogaus tikėjimą.** Privalome sugebėti atskirti Dievišką elementą nuo žmogiškųjų; brangų vyną nuo dūžtančios taurės; esmę nuo pripuolamybės; amžinąsias tiesas nuo kintančių formų. Kitaip tariant, privalome daugiau pažinti savo religiją.

Sakoma, kad Amerikos katalikai nėra linkę laikyti save Bažnyčia, kai tuo tarpu noriai priklauso kunigų tvarkomai bažnyčiai. Nesugebėdami įžvelgti Bažnyčios savyje ir kituose, mes apleidžiame Kristų pasaulyje. Nepripuolamai todėl ir girdime balsų (net iš katalikų tarpo), kad Bažnyčia išdavusi Kristų. Gerald Vann šioje vietoje teisingai primena, kad mes esame tie, kurie išduodame Bažnyčią. Mes išduodame Bažnyčią, kai atsisakome augti meilėje ir garbiname Dievą infantilišku būdu; kai suplakam religiją su magija, kai elgiamės su malda lys su tuščiu čekiu, įrašydami į jį reikiamą sumą. **Mes išduodame Bažnyčią, kai leidžiame tiesai taip išblėsti, kad vėliau ją galėtume patalpinti šalia klaidos ir blogio. Labiausiai, betgi, išduodame Bažnyčią, kai teigiame, kad dabarties klaidos ir blogybės nėra mūsų kaltė nei mūsų atsakomybė; kai bandome reformuoti kitus, bet ne save.**

Prabilk!

Savo laiku Hans Morgenthau "New York Times" žurnale išreiškė susirūpinimą Amerikos visuomenės apatija viešiesiems nusikaltimams. Keletas Kolumbijos universiteto studentų laišku reagavo į jo straipsnį prašydami, tačiau, **jų pavardžių neskelbti.** Morgenthau į studentų laišką atsakė "The New Republic" žurnale, tarp kitko, rašydamas taip: "Įsivaizduokite tik, kur būtų šiandien žmonija, jei jos inteligentiškiausi, labiausiai iš-

mokslinti vaikai būtų, istorijos bėgyje, slėpę savo veidus ir kalbėję tik pakuždom. Didieji vyrai, kurių gyvenimą ir darbus jūs studijuojate, prisimenami tik dėl to, kad jie nebuvo anonimiški, rodė savo veidus minioms ir kalbėjo, garsiai šaukė, nepaisydami, kad jie buvo vieni. O ką jie sakė, tai nebuvo, kuo tikėjo minia ar ką aplinka norėjo girdėti. Ne vienas iš jų už tai baigė gyvenimą kalėjime, ištrėmime, ir net mirtimi. Ar jūs girdėjote dviejų vokiečių studentų, brolio ir sesers, vardus (Huber), kurie Müncheno universitete viešai pasisakė prieš Hitlerį ir už tai buvo pakarti? Prisimenat vengrų, Rytų Vokietijos studentus? Bet jūs gi nerizikuojate niekuo, kodėl jūs nedrįstate kalbėti garsiau? Kodėl jūs bijote savo veidų ir savo balsų?". (Šiandien tų drąsiųjų sąrašą Morgenthau tikriausiai prailgintų pridėdamas tokius vardus, kaip Pavel Litvinov, ponia Larisa Daniel, rašytojai Sinyavsky ir Daniel, generolas Grigorenko... Red.).

Morgenthau laiškas Kolumbijos studentų grupei galėtų būti adresuotas ir lietuviui studentui. Gana bespalvio neutralumo ir apatiškos tylos studentų ateitininkų tarpe!

Brolis Alabamoj

Maždaug prieš dešimtį metų, besilankant šiame krašte, teko kelioliką dienų praleisti ir Šiaurės Amerikos Pietuose. Daug gražių vaizdų jau išblėso keliautojo atmintyje. Tik nedrąsūs, baili, baltajam iš kelio besitraukią juodųjų veidai dar tebėra ryškūs lankytojo sąmonėje. "Only for whites" užrašai priminė kitas ("nur für Deutsche) Europoje matytas iškabas. Tuo tarpu Amerikos demokratija laikoma pavyzdžiu kitoms tautoms, kaip tobuliausiai garantuojanti žmogaus teises ir visų piliečių lygybę prieš įstatymus. "Koks kontrastas! Kokia veidmainystė! Koks viešosios nuomonės aklumas! Nejaugi nėra kas pažadintų amerikiečių sąžinę?" Tokios mintys anuomet maišėsi mano galvoje. Nepraėjus nei dešimčiai metų, kelionė Alabamon tapo kovos simboliu už juodųjų teises. Pamažu juodojo brolio rūpesčiai tampa visų mūsų rūpesčiais.

Toli už Atlanto, prie Nemuno ir Neries pakrančių, yra **kitas brolis.** Jo odos spalva balta, bet jo vardas pasauliui mažai žinomas. Tiesa, tokie užrašai kaip "only for whites" jo nevaržo. Bet už tai jo mintis, jo žodis, jo raštas, jo religija, kūryba — yra varžomi. Jam neduodama pagrindinių žmogaus teisių: sąžinės, žodžio ir spaudos laisvės. Jam neleidžiama pasirinkti valdžios formų. 1948 metais paskelbtoji Jungtinių Tautų Visuotinė **žmogaus teisių deklaracija jam netaikoma.** Demokratinio pasaulio sąžinė mūsų brolio Pabaltijy dar nepastebėjo. Jo rūpesčiai toli gražu dar netapo mūsų visų rūpesčiais. Tad argi nebūtų mūsų pirmoji pareiga žadinti pasaulio sąžinę, kad žmogaus teisių deklaracija virstų tikrove ir Nemuno šaly? Ar ne mūsų uždavinys naujame demokratinio gyvenimo kontekste ieškoti naujų pagalbos formų broliui prie Baltijos? Žinokim, kad kiekvieno žmogaus mirtis sumažina mane, nes aš esu žmonijos dalis. Kiekvieno lietuvio mirtis taip pat sumažina mane, nes aš esu Lietuvos dalis.

"Originalai" — vienykitės!

Pergyvenant išeivišką ateitininkijos krizę, savo patarėjais privalėtume pasikviesti du žmones: lietuvį Šalkauskį ir žydą Marksą. Pirmasis mus nukreiptų į mintį, antrasis — į veiksmą. Jie abu mums pasakytų, kad veiksmas be pagrindo mintyje virsta maišatim, o mintis be išsiliejimo į veiksmą, tampa migdančia narkoze. Abu šiuos veiksnius, teoretinį gilumą ir drąsų veikimą sudėjus į krūvą, pasaulėžiūrinė organizacija išliks gyva. Tik suglaudus originalias galvas ir karštas širdis galėsime "pajudint žemę".

Einant ideologinio pažinimo kryptimi, mes, visų pirma, privalome išanalizuoti gyvenamojo krašto dvasią. Tik pažinę laiko reikalavimus ir atidengę jo žaizdas, galėsime parodyti ir savo principus. Jei mūsų principai dabartinės Amerikos žmogui (konkrečiai šiame krašte gyvenančiam ar gimusiam lietuviui) nieko neturi pasiūlyti — tuomet būtų geriau ateitininkus visai uždarius. Šiuo metu Amerikos lietuviui dvi žmogiškosios prigimties dimensijos, religija ir tautybė, darosi vis labiau miglotos. Atrodo, kad pirmosios dimensijos — religijos — išryškinimui ateitininkijos rėmai galėtų labai pasitarnauti. Tačiau antrosios, lietuvybės vieta amerikonizmo kontekste, bent teoretiškai, tebėra neaiški. Jei lietuviškoji dimensija būtų Amerikoje gyvenančio žmogaus laužymas, tuomet nustokime apie ją kalbėję. Bet jeigu ištikimybė Lietuvai, jos kalbai ir kultūrai praturtina žmogaus asmenybę ir jos aplinką, tuomet darykime visa, kad šias vertybes išgelbėtume.

Minties gilumas apsaugotų ateitininkiją ir nuo **klubizmo pavojaus,** grasinančio visoms "atsineštinėms" organizacijoms Amerikoje. Ideologinis gilumas galėtų atskleisti mūsų praktinius uždavinius. Nebereikėtų tada sukti galvas: ką veikti tuose ateitininkų susirinkimuose? Tačiau minčiai ir veiksmui reikia savystoviai galvojančių ir prieš srovę plaukti nebijančių žmonių! Tad visos šalies lietuviški originalai — vienykitės!

Vyt. Maželio nuotrauka.

ATEITIES rašinių konkursas

Šiais 1968 Laisvės Kovos Metais ATEITIS skelbia rašinių konkursą visame laisvajame pasaulyje gyvenančiam lietuvių jaunimui. Konkursas prasideda 1968 m. vasario 16 d. ir tęsis vienerius metus iki 1969 m. vasario 16 dienos. Konkurse dalyvauja visi, kurių raštai bus atspausdinti sekančiuose žurnalo numeriuose.

Konkursas skirstomas į sekančias dalis, su specifine tematika:

I. GROŽINĖ LITERATŪRA:

1. Už geriausią novelę:
I premija — 50 dolerių.
II premija — 30 dolerių.
III premija — 20 dolerių.

2. Poezija (Bendroji tematika)
I premija — 30 dol.
II premija — 15 dol.
III premija — poezijos knygų rinkinys.

3. Geriausias kūrinys apie Lietuvos partizanus:
I premija — 100 dol.
II premija — vasaros stovykla veltui.
III premija — poezijos knygų rinkinys.

II. RECENZIJOS IR REPORTAŽAI:

1. Geriausias stovyklos ar kursų aprašymas, kuriame būtų mažiausia impresijonizmo, bet geriausiai parodytas mūsų jaunimo galvojimas:
I premija — vasaros stovykla veltui.
II premija —vasaros stovykla veltui.
III premija — liet. knygų rinkinys.

2. Geriausias lietuviško koncerto ar operos, vaidinimo ar minėjimo aprašymas — reportažas:
I premija — 25 dol.
II premija — 15 dol.
III premija — 10 dol.

3. Geriausia knygos ar leidinio recenzija:
I premija — 30 dol.
II premija — 20 dol.
III premija — knygų rinkinys.

III. STRAIPSNIAI IR STUDIJOS:

1. Visuomeninio sociologinio turinio straipsnis apie mūsų jaunimo padėtį laisvajame pasaulyje:
I premija — 50 dol.
II premija — 30 dol.
III premija — 10 dol.

2. Straipsnis geriausiai nušviečiąs jaunimo padėtį pavergtoje tėvynėje:
I premija — 50 dol.
II premija — 30 dol.
III premija — 10 dol.

3. Ateitininkiškosios pasaulėžiūros studijinis rašinys (studija, kuriame būtų nagrinėjami pasaulėžiūriniai jaunimo klausimai):
I premija — vasaros stovykla veltui.
II premija — vasaros stovykla veltui.
III premija — 10 dol.

4. Religinis - teologinis straipsnis (studija):
I premija — vasaros stovykla veltui.
II premija — 25 dol.
III premija —10 dol.

Konkursą vertinti ATEITIES redakcija pakvies tris atskiras komisijas: kiekvienai sričiai po atskirą specialistų komisiją; grožinei literatūrai vertinti komisiją sudarys mūsų rašytojai ir kritikai, reportažams — mūsų žurnalistikos atstovai, o straipsnius - studijas vertins akademikai - sociologai.

ATEITIES Redakcija

(LAIŠKAS IŠ AUSTRALIJOS)

STOVYKLA ANOJE PUSĖJE MARIŲ

Rašo RASA KUBILIŪTĖ

Myliu jūros tylią šneką,
Tą šnarėjimą bangos . . .
Kam ji meldžias, ką ji sako —
Gal vaidilos tik žinos . . .
(B. Sruoga)

Tylus, ramus O'Sulliven pajūris, bet tuoj atbus, tuoj bangos išgirs lietuviškus žodžius... Mudvi su Vitute atvažiavome primutinės, ir su nekantrumu laukėm atvykstančiųjų. Šįmet, kaip ir visada, moksleivių ateitininkų vasaros stovykla įvyko O'Sulliven pajūrio stovyklavietėje.

Stovykla tęsėsi nuo 29-tos gruodžio iki 6-tos dienos sausio, 1968. Stovyklos globėjas buvo kun. V. Kazlauskas, komendantas — D. Karpys, stovyklos vadovė — studentė Nemira Masiulytė, mergaičių vadovė — Rasa Kubiliūtė, berniukų ir sporto vadovas — Kęstutis Bagušauskas. Vėliau atvažiavo Kęstutis Vasiliūnas su savo akordeonu, gitara ir plokštelėm.

Mūsų dienotvarkė buvo tokia: 7:30 — keltis, mankšta, susitvarkymas, 7:50 — vėliavos pakėlimas, ryto malda, 8 val. — pusryčiai, 9 val. — kambarių tvarkymas, inspekcija, 9:30 — rytinė programa, 12:30 — pietūs, 1:30 — poilsis, maudymasis jūroje, 4:15 — pavakariai, pokalbiai, 6 val. — vakarienė, 7 val. — vėliavos nuleidimas, laužas, 8:30 —vakarinė malda, 9:30 — ramybė. Stovyklautojų moksleivių buvo dvidešimt trys.

Šeštadienį atvažiavo ponia Vaičaitienė ir papasakojo mums apie baletą. Mes ją apipylėm klausimais, nes ji šoka baletą, o baletas pas mus labai populiarus. Be to, p. Plokštis, Adelaidės sendraugių pirmininkas, mums kalbėjo apie "Ateitininko dvasią moksleivio sieloje".

Sekmadienį švilpukai kelia mus iš lovų. Jau ne mamyčių balsus girdime, bet vadovų: "Dvi minutės apsirengti!" Vargšės mergaitės! Nei plaukus tvarkyt, nei nusipraust nėra laiko, — turim bėgti apie stovyklą du kartus ir dar pratimus daryti. Šiandien paskaitų neturime — mat, sekmadienis. Po pietų atvažiavo tėveliai mus aplankyti. Beje, mergaitės labai gražiai buvo papuošę altorių Šv. Mišioms.

Šis sekmadienis buvo paskutinioji 1967 metų diena. Naujų Metų sutikimas įvyko lauke — ant žalios pievutės. Ant jos tai ir paleidome Naujų Metų popierinius kaspinėlius, šokom ir dainavom.

Sekantį rytą keltis buvo jau sunkiau... P. J. Kubilius šiandien mums kalbėjo apie mūsų kuopos globėją — arkivyskupą Jurgi Matulaitį. Jis taip suprantamai ir įdomiai kalbėjo, kad net ir patys mažieji nenuobodžiavo.

Antradienį nebuvo paskaitų, tai mokėmės dainuoti. Po to, prie jūros žaidėme kvadratą. Šiaip laisvalaikiu vyresnieji šokdavo, o jaunesnieji žaisdavo tinklinį.

Trečiadienį p. Jačinskienė, jaunučių globėja, mums pakalbėjo apie meilę; tikrai įdomiai išaiškino. Ketvirtadienį p. Stepanienė kalbėjo apie šeimyniškumą: jau dabar mūsų charakteris turėsiąs daug reikšmės šeimoje; nors mes ir nepagalvojame, bet jau dabar savo charakterį tam ugdome. Ji mums patarė nusirašyti tris sakinius, kuriuos ji užrašė ant lentos ir patarė, kad mes juos prisimintumėme. Pirmasis buvo: "Aš bandysiu prisiversti daryti tai, kas nemalonu, bet teisinga". Antras: "Geras darbas, padarytas žmogui — tai patarnavimas Kristui". Trečias: "Aš turiu mokėti džiaugtis draugų pasisekimais". Man at-

rodė, kad ši paskaita visiems labai įstrigo atmintin, ir mes jos mintis ilgai atsiminsime. Po pertraukos p. Stepanas kalbėjo apie katalikiškumą; jis labai nuoširdžiai mums kalbėjo ir mes visi jaučiamės jam už tai dėkingi.

Jau paskutinė diena. Nežinau, ką berniukai galvojo, bet mes, mergaitės, tai nenorėjome skirtis. Vakare buvo partizanų vakaras. P. A. Pusdešris kalbėjo apie tautiškumą: šiemet bus penkiasdešimt metų nuo Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo. Tai didelė šventė lietuviams. Po paskaitos visi nužygiavome prie jūros, vainiku nešini, ir susėdome prie laužo. Buvo gana šaltoka, bet prie ugnies tuoj sušilome. A. Pusdešris tarė labai jautrų ir gražų žodį, o po to mergaitės įmetė vainiką į jūrą, visiems tautos himną begiedant.

Šeštadienį jau visi pasiruošėme važiuoti namo ir susirinkome salėn. Ten atsisveikinimo žodį tarė kun. Kazlauskas ir ponia Gavėnienė Po to buvo apdovanoti vadovai, šeimininkės ir stovyklautojai. Visi nusifotografagome (o ką su nuotrauka padarėte? — Red.) ir išsiskirstėme. Visi sakėme susitiksime sekančiais metais.

Labai dėkingi esame stovyklos organizatoriams — sendraugiams ateitininkams ir vyresniesiems moksleiviams; brangiam dvasios vadui kun. Kazlauskui, kurio globą visi jautėme; vadovams (ypač panelei Nemirai, kuri mūsų dėlei ir studentiškų pramogų atsisakė; globojo mus, ir mes už tai ją pamilome). Dėkojame komendantui p. Karpiui, kuris buvo mums toks malonus, p. Storpirčiui ir Ramanauskui už pagalbą; p. Leonui už muziką; šeimininkėms už tokį puikų maistą ir taip pat visiems, kurie stovyklą parėmė, o tėveliams — ačiū, kad mus išleido.

ATEITININKAI ŠIANDIEN IR RYTOJ

VYTAUTAS ABROMAITIS

Ateitininkai turėtų būti pavyzdys, kaip jaunimas turi nešti savo atsakingumą šiame neramiame pasaulyje. Jie turi parodyti gerą pavyzdį kitiems jaunuoliams, kurie nepriklauso jokiai organizacijai.

Kai kurie mano, kad ateitininkai yra atsilikę savo ideologijoje ir veikloje. Tai nėra tiesa. Ateitininkų veikla remiasi ideologija. Ar visiems ateitininkams šiais laikais šie idealai yra aiškūs? Daugeliui organizacija yra tik socialinė veikla. Būti jos nariu reiškia tais principais gyventi. Ateitininkai į tai turėtų atkreipti dėmesį, nes jeigu tai nebus padaryta, organizacijai gali būti liūdna ateitis.

Ateitininkų penki principai apima visą gyvenimą. Jeigu jis juos praktikuos, tai jis daug daugiau turės, negu kuris kitas jaunuolis. Ateitininkų organizacija turi auklėti vaikus, kaip tėvai auklėja jų sūnus ir dukteris. "Visa atnaujinti Kristuje" turi būti jų svarbiausias tikslas. Kartais manoma, kad šitas šūkis turi būti pakeistas ir "pritaikytas šiam laikui". Nenorėčiau sutikti. Pasaulis greitai keičiasi, bet keičiasi ir žmogus. Jam šiandien daugiau reikia atsinaujinimo dvasios, negu tada, kai ši ideologija buvo sukurta.

Žvelgiant į ateitį, norėtųsi matyti ateitininkų organizaciją išsiplečiant po visą pasaulį. Jaunimui reikia ką nors daryti laisvalaikio metu. Ši organizacija yra puiki kultūringai laisvą laiką praleisti. Ateitininkai turi stengtis parodyti visam jaunimui, kad jie nėra atsilikę, ir iš tikrųjų jie gali drąsiai sakyti "Mes esame ateitininkai. Mes Kristaus pasekėjai — sekite mus!".

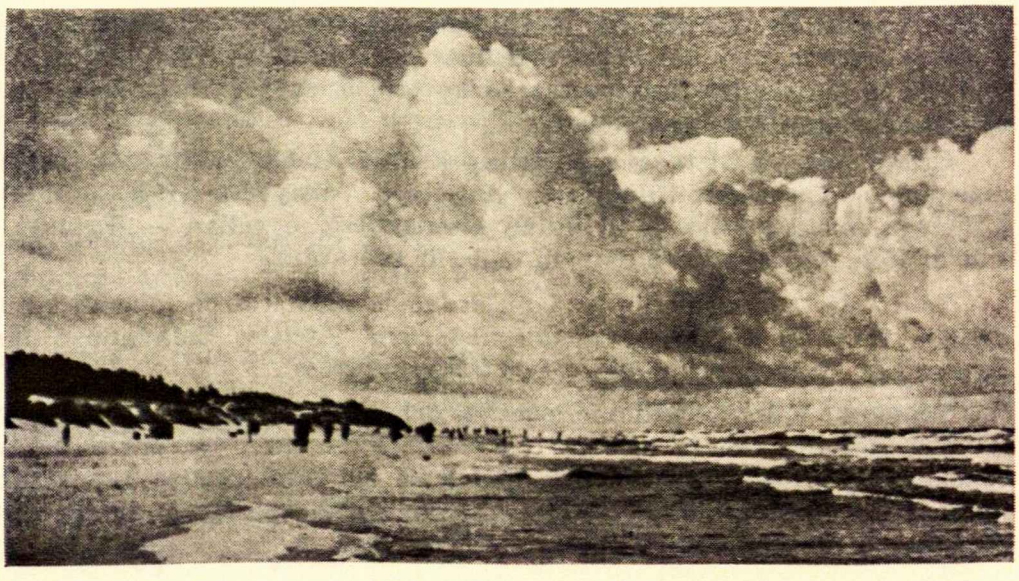

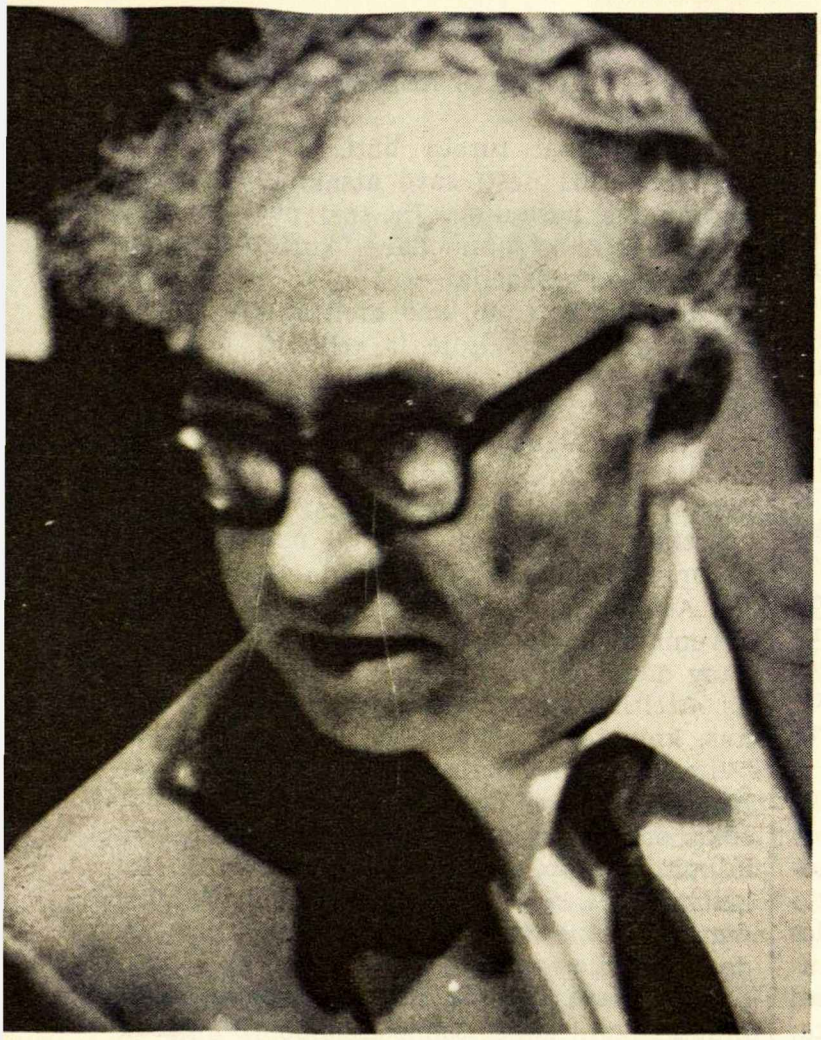

Bernardas Brazdžionis

B. Brazdžionis yra vienas iš žymiausių lietuvių poetų; jo poezija yra nepaprastai originali ir gaivastinga, — ypatingai pasižyminti tuo, kad joje visiškai nėra slaviškos įtakos. Pernai poetas šventė savo 60 metų amžiaus sukaktį ir šia proga jį pristatome mūsų jauniesiems literatūros mėgėjams.

Bernardas Brazdžionis yra ateitininkų poetas; jų eilėse išaugęs ir išsivystęs, atlaikęs įvairias audras, išlikęs ištikimas savo idealams, sukroves mūsų tautai didžiulį poezijos turtą. Tai poetas — kovotojas, šaukiąs lietuvių tautą į naują gyvenimą, naują apsisprendimą.

Gimęs šiaurės Lietuvoje, Biržų apskrityje (taigi aukštaitis), mažas būdamas gyveno su tėvais Jungtinėse Amerikos Valstybėse (1908 - 1914). Grįžęs į Lietuvą, mokėsi Pasvalio ir Biržų gimnazijose, o vėliau — Vytauto Didžiojo Universitete, kur studijavo lietuvių kalbą ir literatūrą.

Po to dėstė lietuvių kalbą įvairiose mokyklose, dirbo "Sakalo" knygų leidykloje ir kitur. 1932 - 40 metais redagavo "Ateities Spindulius". Šiuo metu gyvena Los Angeles, kur redaguoja "Lietuvių Dienas".

Smulkiau apie Brazdžionio poeziją pakalbėsime sekančiame numeryje; čia tik pažymėsime, kad jo poezija paprastai skirstoma į tris motyvus: asmeninį, visuomeninį ir — gamtos. Šiame numeryje spausdiname kelis pavyzdžius, kad mūsų jaunieji poetai pasiskaitytų ir pasimokytų bei gautų tikros, lietuviškos, giedrios poezijos pilnesnį vaizdą.

ŠAUKIU AŠ TAUTĄ

Šaukiu aš tautą GPU užguitą
Ir blaškomą it rudenio lapus,
Į naują vieškelį, į naują buitį,
Kur niekad šiaurūs vėjai neužpūs.

Šaukiu lietuvį burtis prie lietuvio
Ir gyvą širdį prie gyvos širdies,
Kad tamsiame vidurnakty nežuvę
Pakiltų rytmečiui gyventi ir žydėt.

Iš sutemų, iš prieblandų išeikit,
Uždekit naują ugnį širdyse,
Vergams palikit vargo naktį klaikią! —
Šaukiu aš jūsų protėvių dvasia.

Šaukiu aš tautą, žemės pėdoj gyvą
Ir vyturėlio rytmečio maldoj
Ir žydinčią, kaip žydinčių alyvų
Papyvesio sodybose žiedai.

Šaukiu pavasario pilkų vagų artoją
Tegu lig saulės kyla jo daina!
Tegu laukai, tegu miškai kartoja:
Gana tulžies, gana mirties, gana! . . .

Šaukiu aš darbo rankų milijonus
Įsupt naujam darbymečiui varpus,
Į naujo džiaugsmo klėtis, naujo džiaugsmo kluonus,
Ne kalinio namus, ne liūnus, ne kapus.

Šaukiu vardu aš jūsų vargo žemės,
Balsu piliakalnių, ir pievų ir miškų —
Nekeršykit, kad keršto kraujo dėmės
Nekristų prakeiksmu ant jūs vaikų vaikų.

Šaukiu iš amžių: ateities nevertas,
Kas dabarties nedrįso tautai nešt,
Kas posūnių žaizdas širdy atvertas
Išdegino liepsna veidmainiškos ugnies.

Šaukiu balsu tėvų dievų ramovės
Ir jūsų krikšto atgaila šviesia:
Stovėkit amžiais čia tvirti, kaip saulė stovi! —
Šaukiu aš, jūsų protėvių dvasia.

PER PASAULĮ KELIAUJA ŽMOGUS

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

Buvo draugas šviesaus Apolono,
Buvo brolis jis meilės Safo,
Ir kely begalinės kelionės
Nemačiau aš suvargusio jo.

Šoko jis, gėrė jis ir dainavo
Su Katulu Dianos laukuos,
Jam Horacijus šaukė: Bis, bravo!
Krito žiedas nuo vyšnios šakos . . .

Krito žiedas kaip naktys, kaip dienos,
Kaip gyvenimas visas nukris,
O jis vienas, jis vienas, jis vienas
Praraston praeitin nebegrįš.

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

Eina jis pro karališkus sostus,
Pro muziejus monarchų senų,
Nuo karūnos jų dulkes nušluosto,
Nuo stabų užmirštų akmenų.

Per marias nemarias, per plačiausias
Ir per kalnus vainikais baltais
Nei kelių, nei dienų nesiklausęs
Jis lig Nemuno klonių ateis.

Žengs per girią, kaip eglių ošimas,
Pasipuošęs žiedais kadugių,
Kaip šventosios taurės piligrimas
Bris per plaukiantį lauką rugių.

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.

Iš atogrąžų girių žaliųjų,
Kaip vienuoliai suklaupę maldos,
Kaip atodūsiai mirt pasmerktųjų
Amžiais amžinas balsas giedos:

— Miršta tautos, vergai, viešpatijos,
Imperatoriai miršta seni,
Miršta žiedas balčiausios lelijos
Tik tu vienas per amžius eini.

Per upelį, per ežerą gilų
Ir per lapą palaukių gėlės,
Iš pakrančių, iš tolimo Nilo
Ir iš tekančios saulės šalies

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
Per pasaulį keliauja žmogus.
1937

APIE IŠNEŠTĄ SAULĘ

Apie viską dainavome,
Apie viską kalbėjome —
Ir apie gyvą laisvę laisvėje
Ir apie mirusią numirusią kalėjime.

Ir buvo džiaugsmas didelis
O didis, neapsakomas,
Gražia žvaigžde žvaigždžių takuos virpėjo
Kiekvienas atomas.

Užmigo saulė
Baltose vyšniose,
Kažin kas paėmė gražiai
Ir išnešė ir išnešė.
1930

KOVOJANTIS TEOLOGAS

Kunigo Stasio Ylos
šešiasdešimt metų sukakties proga

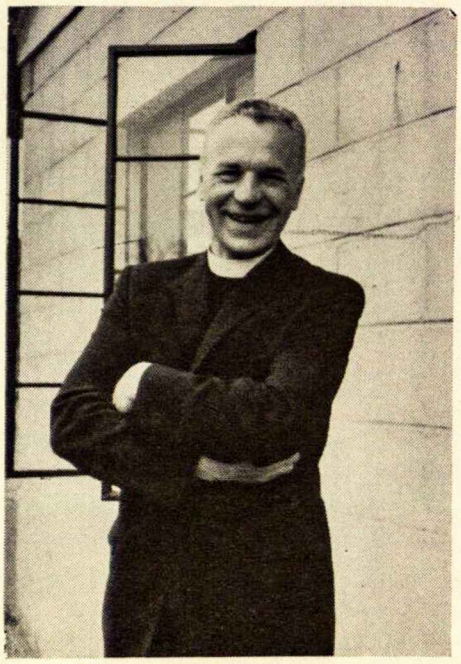

A. Kezio nuotr.

Nors Kalėdos jau atrodo buvo taip seniai, bet Dainavos kursų atgarsiai dar tebesigirdi moksleivių tarpe: tai buvę labai geri ir naudingi kursai. Pasakysime visiems kursų paslaptį: juos tokiais padarė Ateitininkų Federacijos Dvasios Vadas kunigas Statys Yla. Jis juos suplanavo, sugaudė prelegentus, paruošė medžiagą ir — jaunimas užsidegė.

Tokie nuotykiai kunigui Ylai nėra naujiena: jis yra ateitininkiškų kursų rengimo ir organizavimo specialistas, tokius kursus rengęs jau nuo seniai. Jie visi palieka kažką tokio, ko ir norėdamas nebenusikratysi: visa eilė jo kursantų nesudaiktėjo ir išliko gyvi. Todėl yra pasklidęs posakis ateitininkuose, kad kun. Yla neina nei meškerioti nei golfo žaisti; jis žuvauja — su tinklu... Tai tikro ateitininko — kunigo simbolika.

Žymiausia kunigo Ylos charakteristika yra ta, kad jis yra kunigas — kovotojas. Todėl savo laiku jis nepabūgo nei puolimų, nei šmeižimų iš tų grupių, kurios dar ir šiandien skelbiasi labiausiai tolerantiškos. Mat, minioms pataikauti jis taip iki šiolei ir neišmoko; nors perėjo tokią mokyklą, kad retas iš mūsų jo vietoje būtų išlikęs.

Stasys Yla gimė 1909 m. Ukmergės apskrityje, Lietuvoje. Baigęs gimnaziją, studijavo Kauno kunigų seminarijoje ir Vytauto Didžiojo universitete. Kunigu įšventintas 1932 metais. Studijavo teologiją, pedagogiką ir psichologiją. Buvo Kauno gimnazijose kapelionu, o 1935-40 m. VDU teologijos - filosofijos katedros vedėjas. Užėjus Lietuvon sovietams, kun. Yla pasitraukė į Vokietiją ir tokiu būdu išliko gyvas. Vokiečiams užėmus Lietuvą, sugrįžo Lietuvon, kur išbuvo vienerius metus.

1943 metais jį suėmė Hitlerio naciai ir uždarė į Stutthofo koncentracijos stovyklą. Ten jis buvo kalintas, muštas ir išbuvo iki karo pabaigos. Savo pergyvenimus yra aprašęs knygoje "Žmonės ir žvėrys", kuri yra ne tik autoriaus asmeninių pergyvenimų atpasakojimas, bet ir gili kančios ir nužmoginimo studija.

Tačiau tai tik vienas iš kun. Ylos rašto darbų; jis yra daugelio knygų autorius, iš kurių žymiausios yra šios: Pasiryžėliai ir laimėtojai (1932); Mergaičių pasaulis (1933); Laisvamanybė Lietuvoje (1936); Laisvės problema (1937); Siauroji ir pilnutinė katalikybė (1939); Dabarties žmogus (1940); Ateina naujas kunigas (1942); Meilė (1947) ir visa eilė kitų.

Nuo 1946 m. Lietuvių Rašytojų Draugijos narys, 1953 m. išrinktas "Living Catholic Authors" nariu Amerikoje.

Šiuo metu jubilijatas gyvena Putnam, Conn., kur yra Nekalto Prasidėjimo Seserų vienuolyno kapelionas.

Ypatingai džiugu jį pasveikinti šio žurnalio puslapiuose, nes kun. Yla yra specialiai susidomėjęs moksleiviais. Jis net turi teoriją apie juos: "Jeigu jaunuolis tarp 14 ir 18 metų "neužsikabina" už ateitininkiško galvojimo, sekantis šansas jam pasirodys tik po 40-ties metų amžiaus. Todėl jeigu norima turėti studentų, — reikia juos gaminti moksleiviuose".

Mes tik galime gerbiamam ir mielam ateitininkiškojo jaunimo draugui palinkėti, kad jis dar ilgai su mumis draugautų.

MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ SĄJUNGOS SUVAŽIAVIMAS

Birutė Kutkutė
ir
Aida Smalinskaitė

Moksleivių Ateitininkų Sąjungos suvažiavimas įvyko gruodžio mėn. 30-31 dienomis, žiemos kursų metu Dainavoje.

Suvažiavimą atidarė Rimas Laniauskas, MAS Centro Valdybos pirmininkas ir pakvietė į prezidiumą Vytautą Narutį (Čikaga), Algį Puterį (Torontas) ir Joaną Kuraitę (Putnam). Sekretorijatas buvo sudarytas iš Eugenijaus Girdausko (Torontas), Onos Kliorytės (Clevelandas) ir Neringos Vindašiūtės (Racine).

Po to buvo išrinktos komisijos; mandatų komisija —Algis Žabas, Kęstutis Sušinskas, Rimas Juzaitis ir Darija Deksnytė; rezoliucijų ir sveikinimų komisija: Algis Čepas, Vytas Maciūnas, Jonas Nakas, Elenutė Razgaitytė ir Petras Sandanavičius.

Pagal darbų tvarką sekė kuopų pranešimai. Buvo padaryta dešimt kuopų pranešimų: Čikagos, Detroito, Grand Rapids, Hamiltono, Clevelando, New Yorko, Philadelphijos, Putnamo, Racine ir Toronto. Iš pranešimų paaiškėjo, kad kiekviena kuopa turi savo veikimo metodiką ir veikia tam tikrose srityse, kai kur net su dideliu pasisekimu. Kaip pavyzdį galima suminėti Torontą, kur didelė dalis kuopos iždo yra surenkama iš gauto pelno, pardavinėjant... kuopos laikraštėlį! Kitos kuopos stoja į Lietuvių Fondą nariais (Grand Rapids), o dar kitos — veda spaudos kioskus.

Suvažiavimas priėmė kuopų pranešimus. Diskusijų metu patys moksleiviai nusiskundė, kad jie ir globėjai ligi šiol permažai dirba su jauniais ir jaunučiais. "Reikia kreipti dėmesį į jų veiklą" — sakė atstovai.

Po to sekė Centro Valdybos pranešimas, kuris susidėjo iš kelių dalių ir buvo atliktas kelių CV narių (pagal einamas pareigas).

Pirmasis kalbėjo CV pirmininkas Rimas Laniauskas, savo pranešime suminėdamas įvairius Centro Valdybos atliktus darbus, bei žymesniuosius įvykius MAS gyvenime. Iš jų galima suminėti šiuos:

1) Surengta visa eilė ypatingai gerų stovyklų ir kursų; tarp jų 1966 m. stovykla Kalėdų atostogų metu Dainavoje, Jubiliejinė Stovykla 1967 m. vasarą ir šie kursai.

2) Tarp visos eilės stovyklų, kurias MAS rengia nuo Dainavos iki Atlanto, 1967 m. įvyko pirmoji Montrealio stovykla, Tėvo Gedimino Kijausko ir N. P. Seselių dėka ir pastangomis.

3) Perkėlė ATEITIES žurnalą iš Čikagos į New Yorką.

4) Sudaryta Rytų MAS rajoninė atstovybė, kuri jau rengia pavasario kursus ir vasaros stovyklą Rytų moksleiviams. Jos pirmininkas yra dr. A. Juozevičius (Philadelphia).

5) Šios kadencijos metu įsikūrė keturios naujos kuopos.

Bendroji Sąjungos padėtis yra sekanti: MAS šiuo metu turi laisvajame pasaulyje 41 kuopą; iš jų 34-rios yra JAV; 3 — Kanadoje, 4 — Australijoje, po vieną Brazilijoje, Italijoje ir Vokietijoje. Sąjunga šiuo metu turi apie 2500 narių; iš jų 1500 jaunių ir jaunučių.

Sekantis kalbėjo Sąjungos iždininkas inž. Romas Bublys, kuris perskaitė iždo stovio pranešimą, pajamas ir išlaidas šios CV kadencijos metu. Sudėjus visas pajamas, aukas ir stovyklų pelną, Sąjunga šiaip taip išeina lygiomis, tačiau yra visa eilė projektų, kurių negalima įvykdyti dėl lėšų stokos.

Kadangi nebuvo įmanoma nustatyti pereito suvažiavimo revizijos komisijos sąstato, suvažiavimas išrinko "ad hoc" komisiją, kuri patikrintų Centro valdybos knygas ir iždą. Komisijon buvo išrinkti: Indrė Damušytė, Milda Pakalniškytė ir Vaidevutis Valaitis.

Dainavimo pamoka MAS stovyklos metu

Vyt. Maželio nuotr.

Suvažiavimas priėmė Centro Valdybos pranešimus, ir tuo baigėsi pirmasis posėdis.

Sekančią dieną, gruodžio 31, suvažiavimas buvo tęsiamas toliau. Vyko diskusijos įvairiais klausimais, kurie buvo gana tvarkingai keliami, taip, kad net vyresnieji svečiai turėjo pasitempti su atsakymais. Iš įdomesnių klausimų būtų galima suminėti šiuos:

Ar reikalingi kuopų laikraštėliai? Nuspręsta, kad kiekviena kuopa turėtų bandyti savo laikraštėlį išleisti. Tai būtų bandymai, prieš patenkant į ATEITĮ. Rašančių žmonių nebus perdaug. Tuos, kurie nedrįsta, galėtų pažadinti ir padrąsinti vietinis kuopos laikraštėlis.

Kaip prisikalbinti daugiau kunigų mūsų veiklai? Kodėl taip mažai laiko mums skiria kunigai? Kodėl negalime gauti jaunesnių kunigų ateitininkiškajam darbui? Berods mūsų organizacija davė nemažai kunigų; kur jie dabar?

Šioje vietoje ir iškilo mūsų priklausomybės nuo neateitininkiškos dvasinės vadovybės reikalai. Klausimas, žinoma, nebuvo išspręstas, bet bus užpylęs benzino mūsų parapijų klausimui, kuris darosi vis daugiau degantis.

Po diskusijų buvo naujos MAS Centro Valdybos rinkimai. Neturint naujų kandidatų, suvažiavimas perrinko esamą Centro Valdybą su leidimu kooptuoti (pakviesti) kai kuriuos narius įvairioms pareigoms ir uždaviniams.

Pagaliau Elenutė Razgaitytė perskaitė Rezoliucijų ir Sveikinimų Komisijos siūlymus, kurie, su pataisomis, buvo priimti (ir paskelbti spaudoje).

Suvažiavimas buvo baigtas ateitininkų himnu.

— — —

Redakcijos prierašas: Tiems, kurie suvažiavimą stebėjo, visa procedūra ir darbo eiga sudarė tikrai rimtą įspūdį. Žinoma, visa tai nepasidarė iš nieko, kursuose ir prieš suvažiavimą buvo rimtai viskam pasiruošta. Įdomu pastebėti, kad visa darbo eiga vyko taip sklandžiai, kad kai kurie vyresnieji stebėtojai jautėsi "pailsėję" po audringų kai kurių mūsų vyresniųjų konferencijų ir suvažiavimų. Moksleivių ateitininkų galvojimas ir entuziazmas gerai atsispindi jų sveikinimuose ir rezoliucijose (padėkas suvažiavimas nutarė neskelbti, o padėkoti privačiai!), dėl kurių vyko rimtos ir įdomios diskusijos. Jaunimas sveikino beveik visas mūsų institucijas ir jų pareigūnus. Taip pat įdomu pastebėti, kad suvažiavimo **niekas** nepasveikino... Tik vienas anoniminis sendraugis atsiuntė auką, kad būtų atlaikytos šv. Mišios jaunimo intencija.

GLOBĖJŲ FORUMAS

NAUJOS METODIKOS BEIEŠKANT

Šių eilučių autorius prieš pusantrų metų buvo pasiūlęs išleisti globėjams mažą vadovėlį, kuriame būtų surašytos įvairios patirtys ir nauji būdai, kaip dirbti moksleivių kuopas ir būrelius organizuojant. Vadovėlis turėjo būti pritaikytas jaunesniems sendraugiams ir studentams, kurie norėtų į šį darbą įsijungti, bet nežino pačios paprastosios organizavimo technikos. Vadovas turėjo būti iš trijų dalių: 1) Vyresniųjų globojimas, 2) Jaunesniųjų auklėjimas ir 3) Žaidimai su jaunučiais. Autorius savo darbą atliko, parašydamas pirmąją dalį. Kitos dalys liko nebaigtos. Nenorėdamas, kad jo raštai dingtų, juos perdavė ATEIČIAI, kad kiti globėjai jais galėtų pasinaudoti ir savo komentarus pridėti. Tuomet šie puslapiai, reikalui esant, gali būti iškirpti, atskirai susegti, ir jų rinkinys sudarytų Globėjo Vadovėlį ("Handbook").

VYRESNIŲJŲ MOKSLEIVIŲ GLOBOJIMAS

1. Organizavimas

Šiais dinamiškais ir skubiais laikais visas jaunimo organizavimas turėtų būti pakreiptas ta linkme, kad būtų atliekama kuo daugiau naudingesnių darbų su kuo mažiausiai pastangų. Todėl reikia nuolatos ieškoti būdų ir priemonių, kaip visą darbą kaskart lengvinti, o ne sunkinti, ir daryti tuos darbus pirma, kurie yra esminiai ir yra pasaulėžiūrinės reikšmės. Kitais žodžiais tariant, vienas iš svarbiausių darbų, kuriuos globėjas turi atlikti, tai yra išmokyti jaunimą **galvoti.** Bet to dar negana: moksleiviai turi susirasti ir susikurti pasaulėžiūrą, kuri juos išvaduotų iš visų tų nesąmonių, kurių šiandien pilnas mūsų Vakarų pasaulis (lygiai kaip šio šimtmečio pradžioje panašūs dalykai dėjosi Rytų Europoje).

Vyresniųjų moksleivių būrelyje paprastai yra ir visa kuopos valdyba. Todėl dažnai atsitinka, kad valdybos pirmininkas yra ir būrelio pirmininkas. Nebent kuopa yra labai didelė ir turi kelis vyr. moksleivių būrelius — tuomet visi būreliai turi savo pirmininkus.

Todėl pirmasis laiko taupymo būdas yra turėti valdybos posėdžius kartu su būrelio susirinkimu. Valdyba ir globėjas ateina 1 valandą anksčiau prieš būrelio susirinkimą ir turi valdybos posėdį. Už valandos renkasi kiti būrelio nariai, posėdis baigiasi, ir prasideda būrelio susirinkimas. Tokiu būdu kuopos valdybos posėdis nesitęsia valandų valandas, nes visi žino, kad laikas ribotas ir nėra kada juokus krėsti.

Būrelio susirinkimai turėtų gauti visai kitą charakterį: nebegalima jau turėti būrelių, kuriuose vyksta "lavinimasis", nes tokie susirinkimai buvo pritaikyti kultūringoms, rinktinėms europietiškoms mokykloms **papildyti.** Pamačius "masinio" auklėjimo rezultatus, būrelių susirinkimai turi tapti **pamokomis,** kuriose mūsų jaunimas turi mokyti vienas kitą ir būti globėjo mokomas apie dalykus, kurių jokia mokykla jų neišmokys.

Taigi būrelio susirinkimai bus viena iš pagrindinių mokymosi priemonių, kuriuose bus formuojami nauji žmonės. Ar tų priemonių pakaks, ar ne —parodys ateitis. Greičiausiai kad nepakaks. Vienok, sujungus susirinkimus su kitomis priemonėmis (**globėjų** kursais, moksleivių kursais ir stovyklomis), yra vilties, kad susirinkimas gali tapti pačia pagrindine lemiančia priemone.

Sekančiame numeryje tad ir kalbėsime apie būrelio pamoką — susirinkimą, kaip auklėjimo ir mokymosi priemonę.

— — —

"Globėjų forumas" yra diskusinis skyrius; globėjai ir dvasios vadai kviečiami šiame skyriuje siūlomas mintis diskutuoti, kritikuoti ir — išbandyti savo vietovėse. Lauksime ir kitaip manančių atsiliepimų. RED.

Paminklas S. Daukantui Lietuvoje, Papilėje

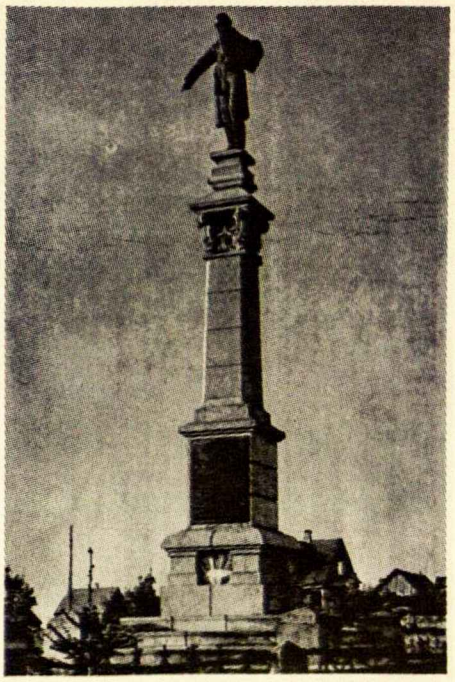

LIETUVOS GIRIOS SENOVĖJE

Paėmęs Simono Daukanto **Lietuvos girios senovėje**, pirmiausia nežinai ką žiūrėti — ar paveiksliukus, ar tekstą. Knyga, nors didelio formato, atrodo plonytė, lengva, gražiai iliustruota; teksto šriftas ypatingas. Didelės juodos raidės iš karto krinta į akį. Atrodo, kad bus vienas malonumas šią knygą pavartyti ir ją tuoj pat perskaityti.

Bet skaitymas taip lengvai nesiduoda. Reikia, paaiškinimui, pirma susipažinti su pačiu rašytoju Simonu Daukantu.

Lietuvių Enciklopedijoje sakoma, kad S. Daukantas gimė 1793 metais ir mirė 1864 metais. Taigi, praėję šimtas metų nuo Daukanto gyvenimo laikų. Nenuostabu, kad ir jo kalba kitokia, kad daug nesuprantamų žodžių.

Daukantas buvo lietuvis, istorikas ir rašytojas. Jis gyveno prislėgtos Lietuvos laikais. Lietuvą persekiojo ne tik Rusija. Viduj lenkai ir bajorai irgi spaudė, menkino, naikino lietuvių tautą.

Žemaitis Daukantas mylėjo savo krašto žmones ir jų kalbą. Jis neturėjo jokių simpatijų lenkų bajorams — tiesiog nekentė lenkų. Daukantas mylėjo lietuvius valstiečius — tais laikais vargšus, baudžiauninkus, kurie gerbė savo žemę, savo praeitį, savo kalbą.

Daukantas gimė "laisvu valstiečiu", bet vėliau pats pasidarė sau bajoro dokumentus, nes su kitokiais negalima buvo eiti mokslų. Daukantas buvo pasiryžęs mokytis ir studijuoti; savo pasiryžimą jis ištesėjo, baigdamas gimnaziją ir Vilniaus Universitetą. Toliau tęsė istorijos studijas, dar vėliau

EX LIBRIS
ATEITIS

dirbo įvairiose tarnybose, bet įdomiausia Daukantui buvo Petrapilyje.

Ten jis gerai susipažino su Vyskupu M. Valančium. Valančius turėjo daug įtakos Daukanto kūrybai. Petrapily Daukantas pasiliko iki savo 58 metų amžiaus, kada dauguma jo veikalų jau buvo parašyti. 1850 m. jis grįžo į Lietuvą, ir vėl gyveno pas vyskupą M. Valančių, paskiau Papilėje; tenai jis skurde mirė. Kai Daukantas mirė, jo karstą palydėjo trys senos moteriškės, du seniai ir vienas kaimietis.

Daukantas rašė daugiausia liaudžiai; pavyzdžiui, **Pamokinimas apie auginimą taboko, Naudinga bičių knygelė** ir taip toliau. Viską rašė slapyvardžiu, nes bijojo viešai rodytis ir veikti.

Būdamas Lietuvos patrijotu, Daukantas brangino jos praeitį. Jo knyga aprašo senovės Lietuvos miškus ir tankias girias, kurios augo per visą kraštą. Yra nesuprantamų žodžių, bet ir be prasmės jie skamba gražiai, liūdnai, paslaptingai.

"Kas aprašys kalnėnų ir žemaičių senovės girias, kokias anie, atsidanginę į tą kraštą rado, kurios be kokių tarpkrūmių vien lieknu it jūra niūksojo?" — Daukantas aprašė jas tokioje knygoje, kuri amžinai pasiliks lietuvių klasiku.

Vaiva Vėbraitė

Vaiva lanko 8 skyrių Wilbur Cross aukštesniojoj mokykloj, New Haven'e, taip pat mokinasi New Haven'o lituanistinėje mokykloje, priklauso moksleivių ateitininkų kuopai. Jos mėgiami dalykai — skaitymas ir fotografavimas.

IŠ PLATAUS PASAULIO

Clevelando jaunučių būreliai. Viršuje: septinto ir aštunto sk. būrelis su globėja G. Degutyte. Žemiau: penkto ir šešto skyriaus būrelis su globėja N. Balčiūniene.

CLEVELANDO JAUNIEJI VEIKIA

"Ei Jauni, į būrį vieną!" — Clevelando penkiasdešimt jauniausių ateitininkų šiais metais atsiliepė himno žodžiams net keturiais energingais būreliais. Būreliai suskirstyti pagal klases. Atskirų būrelių susirinkimai vyksta kas mėnesį, bet kas antrą - trečią susirinkimą visi keturi būreliai, linksmo entuziazmo pilni, suplaukia į Šv. Jurgio parapijos salę bendrai veiklai: pašnekesiams, žaidimams, dainavimui.

Lapkričio mėnesio bendrame susirinkime jaunučiai paminėjo Kristaus Karaliaus šventę. J. Vyšnionis, Clevelando jaun. ateitininkų vyriausias globėjas, trumpai priminė visiems šios šventės ypatingą prasmę. Antrame bendrame susirinkime studentas V. Kliorys, "senas" ir mylimas jaunučių draugas nuo vasaros stovyklos laikų, aplankė jaunučius su keleta minčių apie Vasario Šešioliktąją.

Išskyrus šiuos du bendrus pobūvius, būreliai renkasi atskirai darbui su globėjomis S. Kazlauskiene, M. Stasaite, N. Balčiūniene ir G. Degutyte.

Šiuo metu būreliai rūpestingai ruošiasi pavasario metinei šventei.

G.

• Dr. Antanas Sužiedėlis yra pakviestas vadovauti naujai įsteigtam at-kų tyrimų skyriui; skyrius studijuos ateitininkų problemas ir reiškinius ir veiks prie federacijos valdybos.

PUTNAMO LIETUVAIČIŲ BENDRABUTIS

Norėčiau Jus supažindinti su mūsų bendrabučiu Putname.

Pats namas didelis, erdvus ir, kai pilnas gyvų, linksmų mergaičių, Jūs tur būt galite įsivaizduoti, kiek čia linksmumo ir sveiko triukšmo.

Mes, mergaitės, sudarome šeimą — lietuvaičių — iš visur. Trunka ryšiams užmegzti truputis laiko, bet mes sudarome stiprų "lenciūgą", kuris po kiek laiko nepasileidžia ir laikosi šeimyniškos meilės. Kiekviena turi kam kalbėt, kiekviena yra suprantama kokios kitos.

Iš viso, mes susijungusios dirbame, siekiame tikslo ateityje ir gyvename grynoje meilėje, kuri mus ugdo ir moko.

Kasdieniai reikalai normalūs: mokykla, pamokos, valgiai ir pasilinksminimai. Viską darome susijuosusios ir kartu — meilėj.

Rūta Augiūtė, bendrabutietė

Putnamo lietuvaičių bendrabuty dėstomas lituanistikos kursas, veikia ateitininkių ir skaučių organizacijos, choras, tautinių šokių grupė, leidžiamas laikraštėlis. Mergaitės lanko Putnamo Katalikų Akademiją arba Annhurst Kolegiją.

Tolimesnei informacijai kreiptis:
Bendrabutis
Immaculate Conception Convent
Putnam, Connecticut 06260

NEW YORKAS

Vyres. Moksleiviai ateitininkai 1968 —Lietuvos Laisvės Kovos metus — pradėjome sausio 13 d. susirinkimu pas dvasios vadą kun. A. Norių.

Labai įdomų pašnekesį su mumis pravedė ponia Jonaitienė. Ji pastatė tokį klausimą: kuris iš sekančių dalykų suteiktų mums visišką laimę: pinigai, sveikata, populiarumas, įgimta dovana mėgti kitus, ypatingas gabumas mokslui (IQ);, laisvė būti be jokios atsakomybės ("complete vegetable") ar jėga? Po karštų diskusijų, kuriuose visi dalyvavome, priėjome išvados, kad dovana mėgti ir būti visada draugišku su kitais žmonėmis duotų daugiau pasitenkinimo negu kitos čia iškeltos galimybės.

Po to ponia Jonaitienė paskaitė du eilėraščius apie žmogų. Vieną rašytą laisvamanio ir antrą, rašytą tikinčio. Abu pristatomi kaipo modeliai geresniam pasauliui.

Vėl vyko diskusijos ir jų metu paaiškėjo, kad pasaulis be Dievo negalėtų būti laimingas.

Toliau sekė einamieji reikalai:

1. Priėmėme du naujus narius — Kazį Beleckį iš Brooklyno ir Ričardą Paulių iš New Jersey.

2. Nutarėme sausio 28 d. visi kartu eiti į čiuožyklą.

3. Bandysime pavasarį surengti puikius šokius ir nutarėme surengti išvyką į West Point.

Susirinkimą baigiant išklausėme įkalbėtos juostos iš Žiemos kursų Dainavoje — kun. Ylos paskaitą.

Po visų darbų kun. Norius mus visus pavaišino, o tada išsiskirstėme į namus.

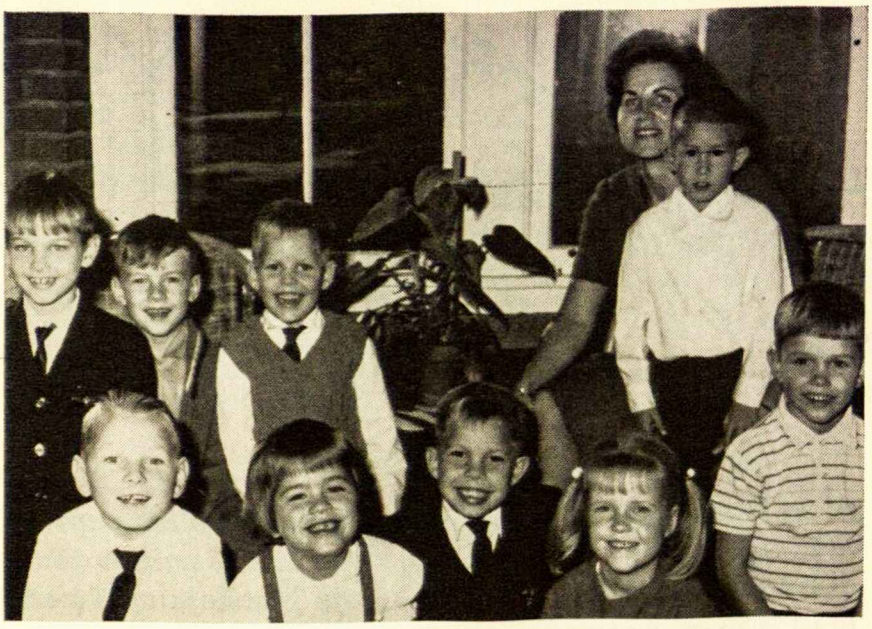

Clevelando jaunučiai, pirmo ir antro skyriaus mokiniai, su globėja S. Kazlauskiene

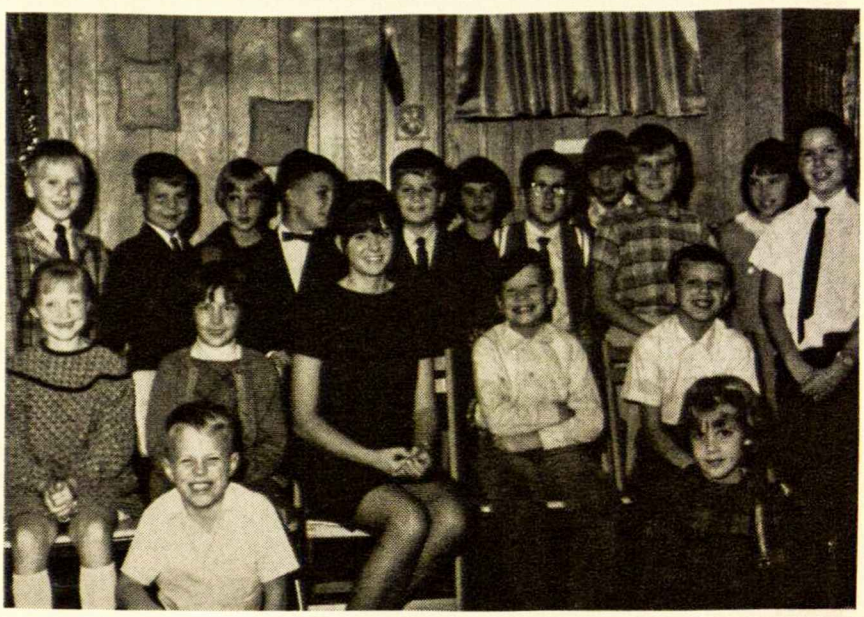

Clevelando trečio ir ketvirto skyr. jaunučiai su globėja M. Stasaite

---

• Worcesterio MAS Stasio Šalkauskio kuopos valdybą sudaro: Zuzana Pauliukonytė, pirmininkė ir iždininkė, Morta Kurliandskaitė, sekretorė ir korespondentė, Jurgis Šermukšnis, soc. reikalų vadovas. Kuopos globėjos yra Ona Vaitkienė ir Dana Paulikonytė.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Vaivai Vėbraitei — rašai gerai, tik mokykis visada parašyti ir taip vadinamą "knygos metriką": kas knygą išleido, kiek egzempliorių atspausta, kiek kainuoja — ir kitas smulkmenas. Knyga, kurią aprašei, išleista Lietuvoje.

Mortai Kurliandskaitei — geras kuopos veiklos pranešimas, bet perdidelį laiko tarpą norėjai aprašyti; parašyk kitą, trumpą: kas nutiko jūsų kuopoj vieno mėnesio laikotarpyje, pvz. sausio mėnesį. Lauksim!

• New Yorko studentai rengiasi Putname įvykstančioms rekolekcijoms, kurios bus š. m. kovo mėn. 10 d.

ateities spinduliai

LIETUVA, mano tėvyne, aš pasijuntu tau skolinga. Aš kalbu gražia kalba, turiu iš tavęs paveldėtus papročius, ir myliu tave, nors niekad nemačiau. Tave aš pažįstu tik iš tėvelių ir šeštadieninės mokyklos mokytojų pasakojimų. Tu esi graži ir liksi man graži mintyse, nors man gal ir neteks tavęs matyti. Tu buvai didelė ir galinga. Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto laikais, tavo ribos siekė Baltijos ir Juodosios jūros krantus: tai buvo tavo galybės vidudienis.

Bet tu ir vargo ir priespaudos, išnaudojimo ir naikinimo ilgą kelią perėjai. Tavo sūnūs, norėdami tavo laisvės, atgaivino tave ir prikėlė, nors ta laisvė ir nebuvo ilga. Bet šiandien ir vėl tu esi pavergta. Tavo skausmai tęsiasi. Tavo sūnūs Sibire miršta dėl tavęs.

LIETUVA, ką aš turiu daryti?

KALBU IR KALBĖSIU TAVO KALBA, PRIKLAUSYSIU LIETUVIŠKOMS ORGANIZACIJOMS, IR PRAŠYSIU DIEVO MOTINĖLĖS, KAD JI TAVĘS NEUŽMIRŠTŲ. NORIU AŠ TAU, MANO TĖVYNE, LIKTI IŠTIKIMA!

(Irena Dvilaitytė
Persp. iš Toronto moksl. at-kų laikraštėlio
Pirmyn, Jaunime)

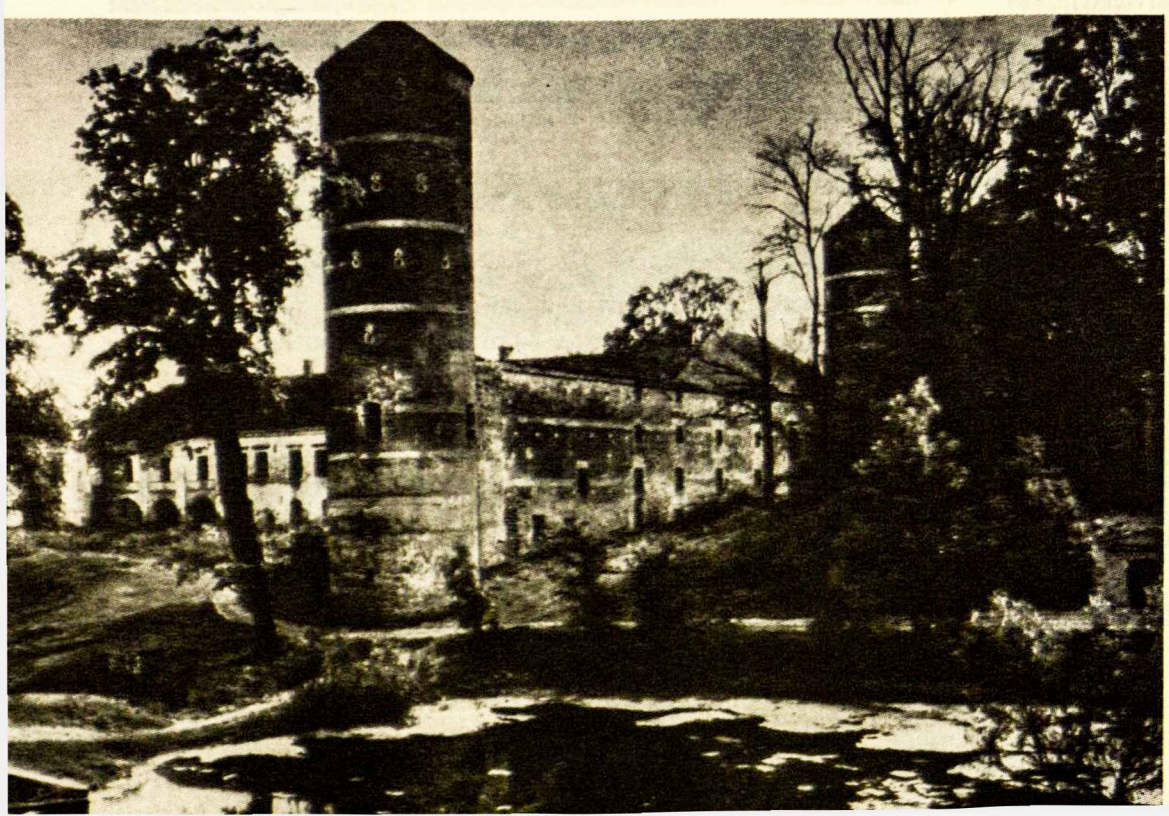

Lietuva, Gelgaudų pilis

TAIKA ŽMONĖSE

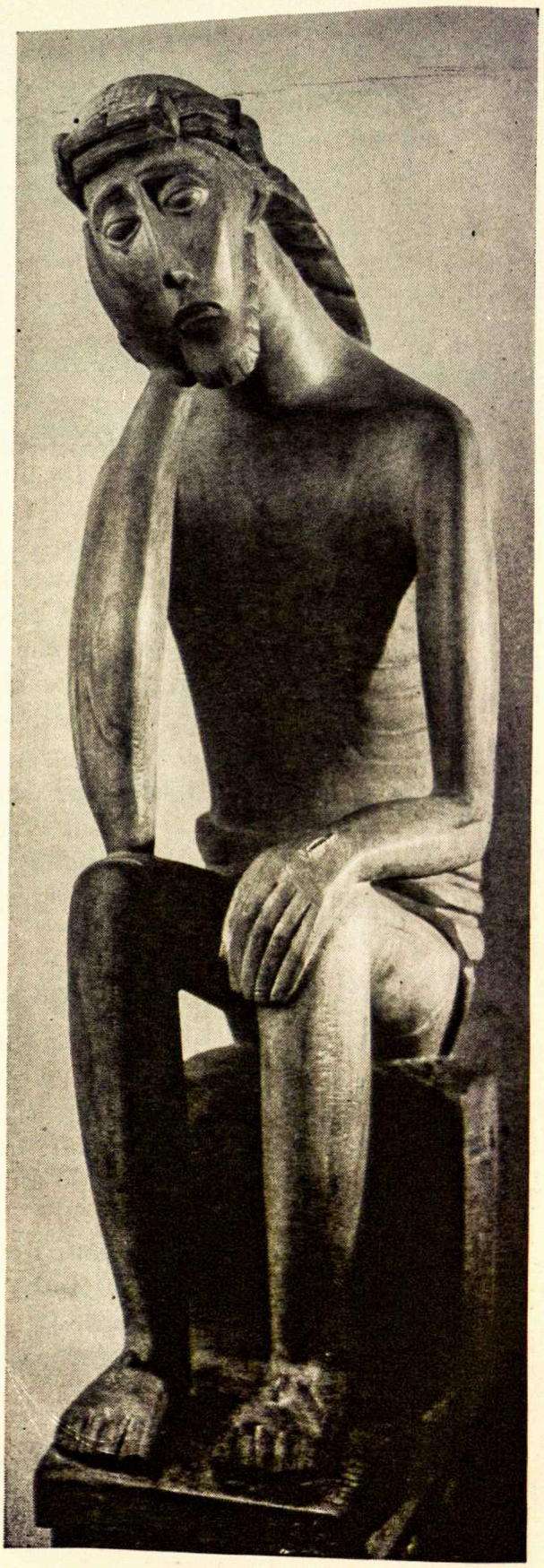

Popiežius Paulius VI, kalbėdamas švenčių išvakarėse, prašė, kad mes visi melstumės už taiką pasaulyje. Taikos trūksta ne tik Vietname ar Izraelyje, bet ir viso pasaulio žmonių širdyse.

Kaip tave ar mane liečia šis popiežiaus prašymas?

Mes melsimės, kad priešingoms pusėms pavyktų teisingai susitarti. Mes melsimės už tai, kad žmonės nustotų vieni kitiems per jėgą brukti savo įsitikinimus.

Šį tą galime atlikti ir dabar — tuoj pat — savo pačių aplinkoje. Pasiryžkime pirmiausiai savo namuose gražiai sugyventi — su tėveliais, broliais, sesutėmis. Neatsikalbinėti, nebumbėti, nesierzinti. Tai labai sunku, bet ir įmanoma.

Pabandyk neleisti pykčiui susikaupti viduje. Greitai atleisk tam, kuris tave įskaudino. Iš tikrųjų, jei giliau pasižiūri, beveik nėra dalykų, dėl kurių vertėtų pyktis. Jei tikrai kas tave suerzino, paspardyk kamuolį, pabraižinėk ką nors popieriuje, pagrok muzikos instrumentu. Daryk tai, kas tave greičiausiai atpalaiduoja.

Melsk Dievo, kad padėtų tau susivaldyti nuo pykčio.

Kenksmingiausias dalykas tau pačiam — tai kerštas, kada tu už blogą žadi blogu atsilyginti. Kerštas nei kiek nesumažina tavo paties pykčio. Jis ir tavo draugo ne "pamokina".

Stengdamiesi pasaulin atnešti sugyvenimą, ramybę, taiką, mes tai vykdykime ne "išsijungdami" ir ne "iškrisdami" iš aplinkos kaip "hippies", bet su Dievo pagalba kaip tik joje pasilikdami.

Ar negalėtų tai būti mūsų pažadas Dievui, sau patiems ir žmonijai?

Labai didelis turtas

Dideliame mieste gyveno vaikinas. Mirdami proseneliai buvo jam palikę didelį turtą. Įvairūs mokslininkai, specialistai ir šiaip įdomių dalykų rinkėjai klausinėjo vaikiną apie jį, teiravosi.

Tik tasai vaikinas ir dar keletas žmonių visame pasaulyje turėjo tokį dalyką. Mokslininkai klausinėjo už kiek galėtų jį nupirkti. Bet vaikinas vis kartojo, kad tai neparduodama. Neparduodama nei už pinigus, nei už gryną auksą. Iš tikrųjų — to turto negalima nei paimti, nei surinkti, nei pasverti, nei didžiausion skrynion sudėti. Toks jis didelis ir vertingas. Ir visame pasaulyje tik keletas žmonių tokį turi!

Vaikinas jį turėjo. Labai daug kas troško, kad jis neturėtų. Vieni jėga bandė tą turtą atimti. Tada vaikinas jį dar labiau saugojo. Net labai giliai jį paslėpė.

Kiti stengėsi gudrumu prie turto prieiti. Jie sakė: — "Et, tas tavo turtas — vieni niekai! Pažiūrėk, kokių dar brangesnių dalykų mes turime". Tada vaikinas paslapčia išsiėmė savo brangenybes, nuvalė, atnaujino, kad jos dar vertingesnės būtų.

O tretieji — visai į vaikino turtą nekreipė dėmesio. Jie norėjo, kad ir jis pats apie jį pamirštų. Kalbino jie vaikiną apie visai kitus dalykus. Ir vaikinas pamiršo. Nebeišimdavo jo, nebenuvalydavo nei dulkių, nei dėmių. Slinko metai po metų, didysis turtas aižėjo, dūlėjo, ir prarado savo vertę.

Staiga, vieną dieną, atsiminė jį vaikinas, kuris dabar jau senuku buvo tapęs. Išnešė turtą dienos švieson — — ir nusigando! Turto nebebuvo galima nei atpažinti, nei atitaisyti!

— Niekam tikus pasaka! — tu pagalvosi. Kas gi iš tikrųjų turto nesaugotų? Jau tasai, kur taip padarė, tikrai nedaviręs buvo!

Labai teisingai galvoji.

Gi tokį turtą ir tu pats turi! Turi ir tavo draugai, ir tėveliai, ir giminės — visi lietuviai. O mūsų visų tik tiek, kad mes tik keletas tarp keturių bilijonų žemės gyventojų!

Tasai mūsų turtas — lietuvių kalba. Tokia sena ir turtinga, kad mokslininkai ją tyrinėja, svetimtaučiai specialistai jos mokosi. Jie gali mūsų kalbą analizuoti, ją išmokti. Tačiau — tik mes, lietuviai, galime tąjį turtą vis atšviežinti. Tik tauta gali kalbą išlaikyti gyvą, vis papildydama ją naujais žodžiais, naujomis sąvokomis. Tik tokiu būdu lietuvių kalba galės gyventi kitų kalbų tarpe.

Lietuviai kalbininkai padeda mums sudarinėti naujus žodžius, kuriais galėtume pavadinti modernaus gyvenimo daiktus, įvykius. Taip pav. atsirado žodžiai: greitkelis (thruway), skaidrė (slide), atatranka (bumper) ir daug kitų. Vartokime juos, kad lietuvių kalbon neprimaišytume svetimų žodžių. Ir žodžius teisingai derinkime, kad nesakytume: "ta gaidis gražus vištas".

Taisyklingai tarkime žodžius. Knygoje ar pasikalbėjime užtikę naują žodį, pažiūrėkime žodyne, ką jis reiškia. Tai išugdys mumyse gerą įprotį.

Visa tai yra to didžiojo mūsų turto nuolatinis nuvalymas, nublizginimas. Kalba — kaip sidabras. Jei nevartoji — apsitraukia.

Kad nebūtum kaip ano pasakojimo žioplelis,

NUOLATOS KALBĖK GRYNA LIETUVIŲ KALBA!

G. I.

AR TAU ŽINOMI ŠIE ŽODŽIAI?

proseneliai — senelių tėvai.
teiravosi — klausinėjo.
skrynion — didelėn dėžėn.
sudulėjo — supuvo.
suaižėjo — sutrūko, suskilo.
kalbininkai — mokslininkai, kurie tyrinėja kalbą.
atšviežinti — atnaujinti.
sąvokomis — reikšmėmis (angliškai — meaning).

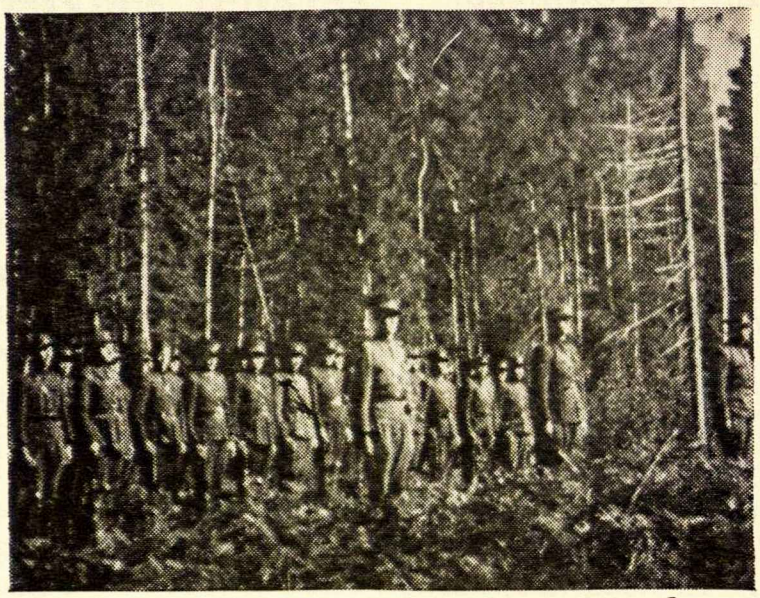

Lietuvos partizanų dalinys, išsirikiavęs į pratimams

PARTIZANAI

Aš manau, kad jūs visi žinote, kas yra partizanas. Jei ne, aš jums papasakosiu.

Partizanams priklausė įvairių profesijų ir amžiaus žmonės: karininkai, studentai, tarnautojai, ūkininkai, darbininkai, net vyresniųjų klasių moksleiviai. Taip pat partizanų eilėse buvo kunigų ir moterų. Didžiausią partizanų dalį sudarė Lietuvos jaunimas. Partizanais galėjo būti tik aukštos moralės ir drąsūs lietuviai. Jie dėvėjo Lietuvos kariuomenės uniformas su kariuomenėje turėtais laipsniais. Partizanai negalėjo pasiduoti gyvi. Jei matydavo, kad neišsigelbės, jie turėdavo granata susisprogdinti.

Partizanai iš pradžių įvairiai vadinosi: "Vanagais", "Miško broliais". Bet vėliau buvo priimtas bendras pavadinimas — "Laisvės kovotojai".

Svarbiausi partizanų tikslai buvo trukdyti komunistų veikimą, kliudyti jų planams ir naikinti jų pajėgas, sutelktas mažesniuose miesteliuose ir kaimuose. Be to, partizanai tvarkė ir vietinius gyventojus: draudė degtinę varyti, draugauti su pavergėjais. Baudė vagis, plėšikus, išdavikus ir komunistams pataikaujančius.

Jūs turbūt visi galvojate: kur jie miegojo ir kaip jie miegojo, kad jų bolševikai nesurastų.

Jie gulėdavo po žeme. Partizanai iškasdavo bunkerius ir ten pasislėpdavo, miegodavo. Kai pasidarydavo šalta, jie apsiklodavo šienu arba žole. Be to, Lietuvos partizanai turėjo savo teismus. Patys bunkeriuose besislapstydami, jie teismų sprendimus surašydavo dvejuose egzemplioriuose ir juos dėdavo į savo primityvius, nežinomose vietose laikomus archyvus, kad ateityje laisvasis lietuvis žinotų, už ką lietuviai išdavikai ir okupantų tarnai buvo nuteisti.

Partizanai veikė virš 10 metų. Vėliau, iš niekur negaudami nei fizinės, nei moralinės pagalbos, jie pamažu likvidavosi.

Kai 1952 metais Lietuvoje buvo baigta sukolchozinti ūkius, partizanai nebegalėjo gauti iš gyventojų maisto ir kitos paramos. Tada pasibaigė organizuotas partizanų veikimas.

Per dešimtmetį mūsų tėvynė neteko apie 50,000 geriausių savo sūnų. Partizanai mums paliko nepamirštamą pavyzdį kaip reikia mylėti ir ginti savo tėvynę.

VIRGUS VOLERTAS

HAMILTONIETĖS:

KODĖL AŠ...

— Esu lietuvaitė, nes mano tėvai užaugo Lietuvoje. Man patinka lietuviškai kalbėti, nes tada niekas negali suprasti, ką su sesutekalbamės. Aš noriu ištekėti už lietuvio, kad mano mamytė suprastų ką jos anūkai kalbės.

— Laimutė Lukavičiūtė

•

— Esu lietuvaitė, nes mano tėvai yra lietuviai ir užaugo Lietuvoje. Aš noriu būti lietuvaitė daugiau negu anglė. Aš nenoriu apsiženyti su lietuviu ar anglu. Aš nenoriu apsiženyti visai!

—Vida Kamaitytė

•

— Esu lietuvaitė, nes mano tėvai gimė Lietuvoj. Jie gyveno ir kovojo už mūsų brangią žemę, tai mes norime jiems parodyti, kaip mes jiems atsidėkojame. Mes galėtumėm vaizduoti anglus arba lenkus, bet likdami lietuviais, mes parodome meilę savo tėvams.

Mūsų geriausi draugai yra lietuviai ir mes norim draugauti su jais. Aš noriu su tėvais ir su močiute ir tėtuku susikalbėti.

Be to, aš noriu būti lietuve, nes nenoriu priklausyti didelei valstybei. O Lietuva yra maža valstybė.

Aš džiaugiuosi, kad esu lietuvaitė!

Danutė Bilevičiūtė, 9 m.

•

— Esu lietuvaitė, nes mano tėvas ir mama gimė Lietuvoje, taip pat ir jų tėvai gimė Lietuvoj!

— Birutė Beržaitytė

MANO KELIONĖ

Aš turiu dviratį. Vieną dieną prie jo pritaisiau plastikines triūbas. Užsivežiau dviratį ant aukšto kalno ir smarkiai pasileidau žemyn. Taip smarkiai važiavau, kad triūbos pavirto į raketas ir aš pradėjau skristi oru.

Po ilgos kelionės atskridau į neparastą planetą. Virš tos planetos švietė 19 saulių, kurios kiekviena turėjo kitą spalvą. Ten radau namą, padarytą iš šokolado. Visur buvo daug gėlių ir ežerų, bet nei vieno žmogaus. Name buvo senas pianinas ir labai daug muzikos instrumentų. Aš juos visus apžiūrėjau ir vieną dūdą netyčia papūčiau.

Balsas buvo labai labai gražus ir visą laiką skambėjo nuo vienos planetos pusės iki kitos. Jį išgirdę visi gyvuliai pradėjo rinktis. Gyvuliai turėjo vietoj akių žvaigždes, o kai pajudindavo uodegas, išlėkdavo kibirkštys.

Po to aš papūčiau fleitą ir atlėkė visi paukščiai. Jie turėjo auksinius nagus, ir kai tik ką paliesdavo, pasidarydavo auksas.

Vėliau užgrojau smuiku ir visos žuvys iškišo galvas iš vandens. Žuvys buvo labai draugiškos, viena kitai gražiai šypsojosi.

Jonas

ROBERTAS SCHUMANN

Kompozitorius Robertas Schumann gimė birželio 8 dieną, 1810 metais, mažame miestelyje Zwickau. Jo tėvas buvo knygų pardavėjas, ir per jį Robertas pamėgo literatūrą ir kalbas. Jisai buvo išsiųstas į Leipzigo universitetą studijuoti teisę.

Kai dar buvo mažas, jis pamėgo muziką, ir bebūdamas universitete, ją pradėjo studijuoti. Jis taip domėjosi muzika, kad užmiršo apie teisę ir tiktai studijavo muziką pas prof. Friedrich Wieck.

Schumann pamilo Wieck'o dukterį ir ją vedė. Ji buvo pianistė.

Sekančiais metais jis parašė 150 dainų.

1856 metais Robertas Schumann numirė.

Marytė Mureikaitė

R. Schumann labiausiai vertinami veikalai yra jo dainos ir kompozicijos pianinui. Gal ir jūs, jei skambinate pianinu, esate susipažinę su jo "Kinderscenen" — "Scenes from childhood" kūrinėliais? — Red.)

Mūsų valstybės ženklas

Vytis yra Lietuvos herbas jau nuo 15-to amžiaus. Pirmas mums žinomas jo pavaizdavimas yra Kęstučio laikų sidabrinėse monetose. Manoma, kad tas raitelis yra pats kunigaikštis Kęstutis. Vytautas taip pat atmušė raitelio pavidalą jo laikų piniguose.

Tokį ženklą savo antspauduose vartojo Lietuvos kunigaikščiai: Vytautas, Jogaila, Kaributas, Švitrigaila. Taip jis tapo valdovo simboliu.

Iš pradžių Vytis buvo paprastas raitelis, nelabai dailiai pavaizduotas. Jis lėkė į dešinę pusę. Tik Jogailoslaikais Vyties raiteliui ant kairiojo peties prikabintas skydas su dvigubu kryžiumi. Kad kairysis petys būtų matomas, reikėjo atsukti patį raitelį į kairę pusę. Todėl ir dabar mūsų Vytis šuoliuoja kairėn.

Raitelio šarvai ir papuošimai, o ir žirgo gūnia (audeklas, klojamas po balnu) buvo kaitaliojami pagal anų metų raitelių madas. Taip pat ir Vyties spalvos kai kur buvo keičiamos. Tačiau ten, kur Vytis buvo naudojama kaip valstybės ženklas, spalvos buvo vis tos pačios: baltas raitelis raudoname dugne.

Kadangi raitelis, iškėlęs kardą, vejasi priešą (taip galima suprasti iš jo judesio), ir atrodo, kad tuoj pasivijęs kirs, todėl ir mūsų ženklas vadinasi "Vytis".

Jūs tikriausiai esate matę įvairiais stiliais pieštų Vyčių. Tačiau pats tikriausias ir oficialusis yra tasai, kuris kaldintas Lietuvos Respublikos monetose.

(Pagal Lietuvių Enciklopediją)

Kareivio dalia . . .

Kartą buvo jaunas bernelis vardu Jonas. Jis turėjo tris seseris ir vieną brolį. Jie visi su tėvais gerai ir turtingai gyveno kaime. Ėjo į mokyklą, žaidė ir dirbo kartu.

Vieną dieną pasigirdo patrankų ir lėktuvų ūžimas. Prasidėjo karas. Jonas ir jo brolis nenorėjo palikti tėvų ir seserų, bet kartu labai norėjo ginti Lietuvos laisvę. Jie įstojo kariuomenėn. Išvažiavo, palikę šeimą ir draugus.

Praėjo daug laiko. Jonas su Antanu keliavo kartu, bet vis neteko kovoti. Pagaliau prasidėjo mūšis su rusais, ir abudu broliai pateko į frontą. Už trijų valandų kautynės pasibaigė. Jonas atsisėdęs, išvargęs, dairėsi aplinkui. Visur kraujas ir keli šimtai mirusių vyrų — kritusių už savo idealą. Bežiūrėdamas, pastebėjo dar vieną gyvą jaunuolį. Tai buvo jo brolis Antanas. Greit pribėgęs, Jonas pakėlė jo galvą, ir išgirdo Antaną tariant: "Už Lietuvą tėvynę!". Galva atkrito, ir buvo girdėti tik tylus Jono verkimas.

Kitą dieną Jonas parašė tėvams laišką, pranešdamas apie Antano auką. Visą dieną Jonas ir jo draugai manevravo ir tik vėlai vakare nuėjo gulti. Rytas išaušo —visur buvo tylu. Netikėtum, kad visame pasaulyje tuo metu vyko karas. Bet neilgai tai truko. Netoli vėl sudundėjo patrankos. Visi greitai ruošėsi kovai. Kai užvirė kova, buvo labai daug priešų ir kova greit baigėsi. Jonas pateko grupėn vyrų, kurie buvo vedami į vežimą. Jonas mėgino pasprukti, bet nespėjo. Jis krito, ir tik atsiminė, kad jį kaž kas skaudžiai užgavo.

Atsibudęs, jis manė esąs palapinėje. Paklausęs, sužinojo, kad jis koncentracijos stovykloje. Bandė atsikelti, bet pajutęs didelį skausmą, vėl atsigulė. Atėjo daktaras apžiūrėti jo sužeistos rankos, ir davė nuo skausmo tabletę. Jono akys pradėjo merktis ir jis užmigo.

Viskas gerai ėjo ir už kelių dienų Jonas buvo išleistas iš lovos. Išėjęs laukan, susitiko su savo draugais ir pradėjo planuoti pabėgimą. Per tą dieną jie viską suplanavo ir pasiruošė. Naktį vėlai — labai vėlai, dešimtis vyrų pabėgo į lais-

vę. Neturėdami kur eiti, jie apsigyveno miške ir pasidarė partizanais. Kiekvieną dieną susitikdavo su keliais priešo kariais ir vis būdavo kautynės. Kas kartas mažėjo Jono draugų skaičius. Atėjo diena, kai tik Jonas ir jo draugas Simas tebuvo likę gyvi. Abu susitarė keliauti per miškus pas Jono tėvus.

Artėdamas prie namų, Jonas atsiminė visus takelius ir ežerėlius, kuriuose jis ir jo seserys žaisdavo kiekvieną dieną. Prisiminė jis Antaną. Atsiminimų raginamas, jis dar greičiau keliavo. Taip, vieną dieną užkopę kalną, jiedu pamatė Jono namus. Dar tik viena diena kelionės beliko. Bet Jonas nesulaukė tos dienos. Tą vakarą juos užpuolė du rusai. Jonas buvo nusilpęs ir neturėjo ginklo. Jį priešai nugalėjo. Manydami, kad jis miręs, rusai paliko juos ir nuėjo. Bet Jonas dar atsigavo, ir iš paskutinių jėgų nušliaužė prie kalno krašto, iš kur galėjo matyti savo namus. Dabar prieš akis slinko visas jo gyvenimas. Bežiūrėdamas savo tėvų žemėn, jis užmigo amžinu miegu.

(Perspausdinta iš *Moksleivių Balsas,* Hamiltono moksl. at-kų laikr.)

DARIJA DEKSNYTĖ

TĖVELIŲ KRAŠTAS

Mano tėvelių kraštas yra Lietuva. Mamytė gyveno Kretingoje ir Lazdijuose. Kretinga yra netoli Baltijos jūros. O Lazdijai yra Dzūkijoje. Tėtukas gyveno Kaune ir Vilniuje. Vilnius yra Lietuvos sostinė. Kaunas buvo laikinoji Lietuvos sostinė.

Gintarėlė G., 6 m.

(Gintarėlei ir mums visiems būtų įdomu daugiau sužinoti apie jos tėvelių gyventas vietas. Su Vilnium ir Kaunu visi esame šiek tiek susipažinę. Apie Kretingą parašysime vėliau, kai išeis ketvirtasis "Mūsų Lietuva" tomas. O dabar — susipažinkime su Lazdijais. Gal dar kurio nors jūsų tėveliai kilę iš to krašto?)

LAZDIJAI randasi Dzūkijoje, pietvakarinėje Lietuvos dalyje. Miestelis yra prie upės, kuri seniau buvo vadinama Lazdija. Iš čia ir miestelio vardas.

Tai jau prieš 400 metų žinoma vietovė. Lazdijai turi dar iš tų laikų išlikusį savo miesto herbą — ant raudono dugno didelis, juodas, plačiais ragais briedis, o apačioje — trys sukeisti raktai.

Pirmoji mokykla Lazdijuose buvo įsteigta jau 1571 m. Ją vėliau rusai uždarė.

Nepriklausomybės metu mieste veikė organizacijos, mokyklos, liaudies universitetas, dzūkų muziejus, chorai. Tačiau antrojo pasaulinio karo metu vokiečių artilerija ir lėktuvai sunaikino beveik visą miesto centrą. 1965 m. Lazdijuose buvo 3640 gyventojų.

Netoli miestelio buvo pelkėta vieta, kurioje sėkmingai veikė lietuviai partizanai. Tose apylinkėse buvo augęs ir paskutinysis visos Lietuvos partizanų vadas A. Ramanauskas.

Už keletos mylių nuo Lazdijų yra didžiulis Galadusio ežeras. Jis yra labai ilgas, tarp aukštų krantų, kurie apaugę pušynais ir eglynais. Tai labai graži vieta maudymuisi, o ir vanduo ežere šiltas.

Pasakojamas padavimas apie Galadusį. Anksčiau toje vietoje buvęs tik gilus slėnis. Netoliese tyvuliavo Dusios ežeras. Kartą Dusios bangos pradėjo labai putoti, kilti aukštyn. Pagaliau, pakilusios iš savo senos vietos, nuplaukė naujon. Sekančią dieną, apylinkių gyventojai atėję prie slėnio, rado naują, gilų, mėlyną ežerą. Pavadino jį Galadusiu — reiškia, kad jis yra gale Dusios.

Taip pat pasakojama, kad labai seniai Dusios ežere nuskendęs jautis. Po kelių dienų jis išlindęs iš Galadusio ežero, atkeliavęs į jį požeminiu urvu ar upe.

Pabandykite Lazdijus ir Galadusio ežerą surasti Lietuvos žemėlapyje. Nuotraukų iš Lazdijų apylinkių galima rasti "Mūsų Lietuva" III tome, pp. 477-489.

Kaip viena mergaitė karalių aplošė

(Lietuvių liaudies pasaka)

Kartą karalius užminė mįslę:

— Kas yra mieliausias, kas yra gręčiausias ir kas yra riebiausias?

Ir pažadėjo karalius šešis tūkstančius auksinių tam, kas įmins šią mįslę. Galvojo visi, galvojo, bet niekas neįminė.

Toje šalyje vienas vargšas turėjo išmintingą dukterį. Duktė, išgirdusi tokią mįslę, ir sako tėvui:

— Nueik, tėveli, pas karalių ir pasakyk: visų mieliausia yra sveikata, visų greičiausia — mintis, ir visų riebiausia yra žemė.

Vargšas nuėjęs pas karalių taip ir pasakė.

—Kas tau, seneli, sugalvojo? — nustebęs jo klausia karalius.

— Mano duktė, — atsakė vargšas.

O karaliaus šykštaus būta. Jis dabar galvoja, ką čia padarius, kad atliktų jam tie šeši tūkstančiai, ir sako:

— Tegul tavo duktė man išaudžia iš vieno valakno linų šimtą pusstukių drobės, tada gaus pinigus, o jei ne — bus nubausta.

Grįžta namo senis verkdamas ir viską papasakoja dukteriai. Duktė ir sako tėvui:

— Neraudok, tėveli! Štai ištrauksime kelis šluotražius, sulaužysime juos ir nusiųsime karaliui, tegu jis padaro tai drobei austi stakles.

Nuneša vargšas karaliui sulaužytus šluotražius ir prašo padaryti stakles tai drobei austi. Karalius pažiūrėjo, pažiūrėjo ir sako, iš tokių šipulių esą negalima padaryti staklių. Tada jam vargšas atsakė:

— Karaliau, tai negalima ir iš vieno valakno tiek daug drobės išausti!

Dabar karalius paduoda vargšui išvirtus kiaušinius ir sako:

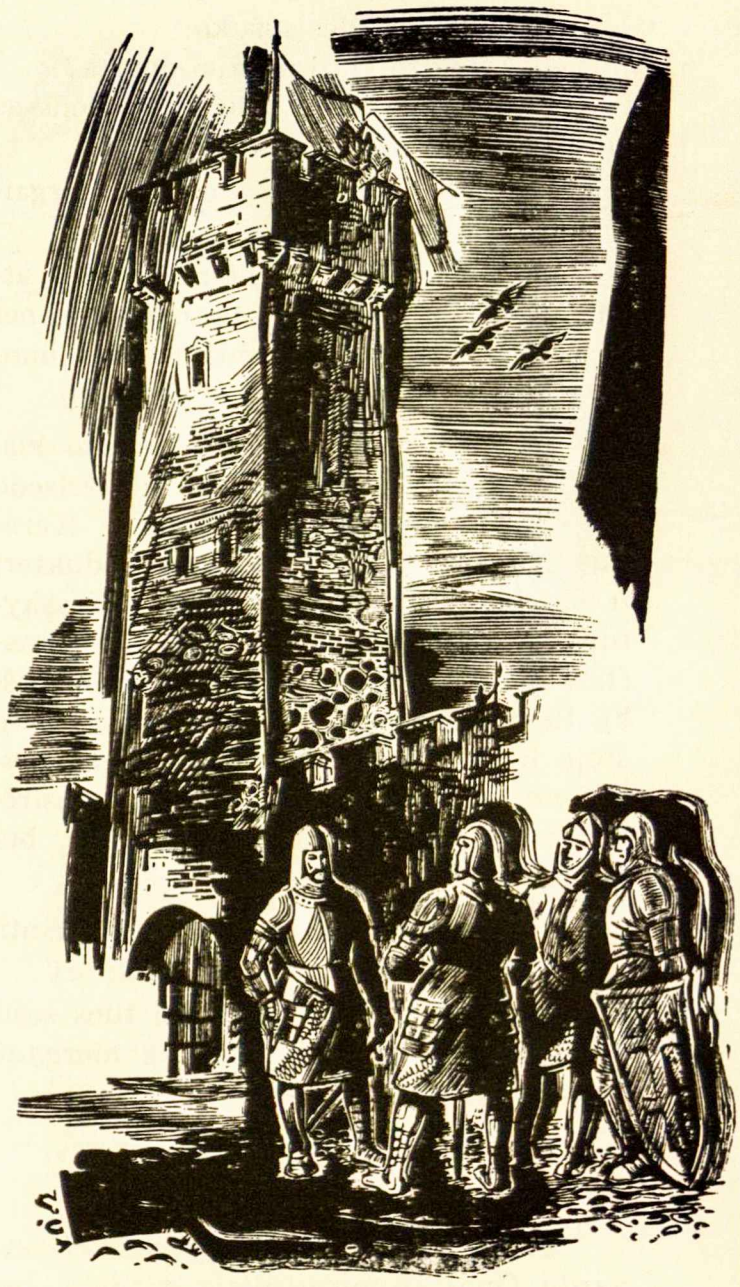

— Nešk, seneli, savo dukteriai, tegul ji išperina viščiukus, kitaip bus blogai.

Eina vargšas namo ir verkia. Parėjęs viską papasakoja dukteriai. Duktė ir vėl sako tėvui:

— Nesirūpink, tėveli, viskas bus gerai.

Ji paėmė miežių, pripylė į krosnį, sudžiovino ir sako:

— Nunešk, tėveli, šituos miežius karaliui. Tegul jis juos išdaigina ir padaro kruopų viščiukams lesinti.

Vargšas vėl nuėjo pas karalių ir viską pasakė.

Karalius išgirdęs sušuko:

— Argi džiovinti miežiai dygsta?

— Tai ir iš virtų kiaušinių viščiukas neskyla, — atsakė vargšas.

Mato karalius sutikęs gudrią mergaitę, dar pagalvojo ir tarė:

— Pasakyk savo dukteriai, kad ji ateitų pas mane nei važiuota, nei raita, nei pėsčia ir būtų nei apsirėdžiusi, nei nuoga, ir atneštų nei turinti, nei neturinti.

Tada toji vargšo duktė pagavo kiškį ir karvelį, apsisupo tinklu, užsisėdo ant ožio ir nubildėjo pas karalių. Karalius pamatė atjojant to vargšo dukterį ir paleido visus šunis, kad ją sudraskytų, o jam liktų pinigai. Mergaitė, pamačiusi atbėgant šunis, tuojau paleido kiškį, tie ir nusivijo jį per laukus. Ir taip atėjo ji pas karalių — nei raita, nei pėsčia, nei važiuota; nei nuoga, nei apsirėdžiusi. Dar padavė karaliui karvelį, bet tas ėmė ir ištrūko. Tada ji ir sako:

—Aš atnešiau karaliui nei turinti, nei neturinti.

Ir turėjo karalius atiduoti tuos šešis tūkstančius tai mergaitei. Taip mergaitė aplošė karalių.

SALDUTĖ

Vieną kartą miške gyveno ragana vardu Ona. Ji turėjo daug draugių, bet jos gyveno labai toli miške. Ši ragana labai mėgo maišyti chemikalus. Po kiek laiko net ir tai pasidarė jai labai sunku, todėl ji nutarė pasidaryti sau padėjėją mergaitę.

Išsiėmė ji didelį puodą, įdėjo visokių dalykų: klusnumą, saldumą ir taip toliau. Tik truputį saldumo per daug įdėjo. Taigi, kai iš puodo išėjo mergaitė, ragana ją pavadino Saldute.

Saldutė galėjo daryti tai, ko kiti žmonės negali padaryti. Ji nutarė pašalinti visas raganas ir jų draugus. Taip ir padarė. Todėl iš tikrųjų raganų šiame pasaulyje nėra ir nebebus.

K. B. 10 metų

ŽODŽIŲ PAAIŠKINIMAI

šykštus — per daug taupus, kitam neduodantis.

neraudok — neverk.

šluotražis — nutrinta, sena šluota.

šipuliai — maži medžio gabalėliai.

išperina — padaro, kad išsiperėtų.

išdaigina — padaro, kad išdygtų.

neskyla — šitoj pasakoj — neišsiperi.

GALVOSŪKIS

Skersai: 1. Mergaitės vardas, padarytas iš "sniegas". Rimuojasi su "Danguolė". 5. Žodyje "kaliniai" įterpkite "i" — gausite šiltą aprangą. 6. Nedoras, nekilnus. 8. Mes buvome pas bobutę ir — (jos vyrą). 10. Kaip, lyg. 11. Suskilęs ledas. 13. Laikotarpis istorijoje. 15. Kazio Binkio eilėraštis apie vėjus. 17. Palauk, sriuba — (nebebus tokia karšta). 18. Ausų apdangalas nuo šalčio. 20. D. Lapinsko opera, kuri buvo statyta šį rudenį Kultūros Kongreso metu. 21. Pirmasis asmuo — vienaskaitoje. 22. "Susikalbėti" — būsimajame laike, trečiam asmenyje.

Žemyn: 1. Žiemos sportas. 2. Einantis. 3. Vis barti, raginti. 4. Kas daug ėda. Žodis rimuojasi su "Arūnas". 5. Lietuvos miestas prie Nevėžio upės — maždaug tarp Raudondvario ir Panevėžio. Jame apie 1794 m. lankėsi Švedijos karalius. 7. "Atsekti" — esamajame laike, vienaskaitos pirmam asm. 9. — stalo stovi kėdė. 12. Labai švelnus naminis, raguočių giminės gyvulėlis. 14. Nijolė — Marytei kaspiną į plaukus. 16. Tas metų laikas dar labai toli. 19. Kai obelis neša daug vaisių, sakoma, kad ji yra —.

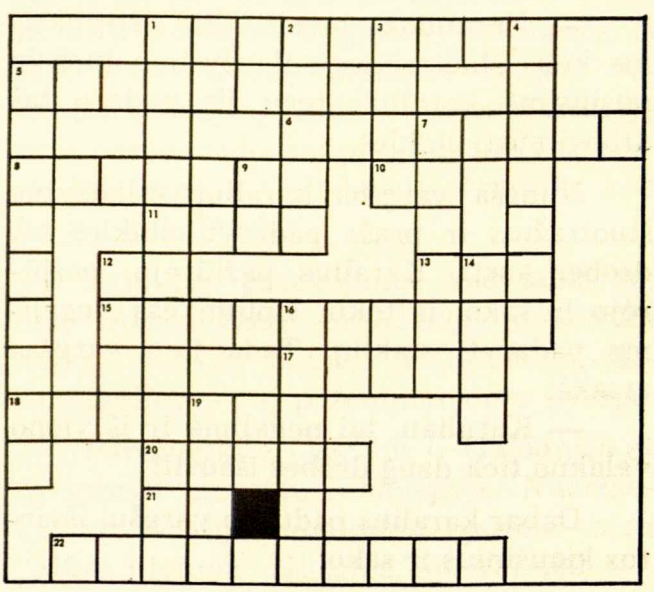

LAISVĖS ~~KOKOS~~ METŲ DAINOS

VEIDU Į LIETUVĄ

(Gaida — "Pirmyn, vergai nužemintieji")

Bandžiau visur, bandžiau pritapti
Visur klajojau be prasmės
Pabodo "Coca-Cola" lakti
Be alkoholinės versmės.

Visi gana kreivai žiūrėjo,
Kai revoliucijas skelbiau;
Man į valdybas neįėjus, —
Tik vienas aš dėl to verkiau.

Gana! — tariau, — atėjo metas,
Ir man parodyt, ką galiu!
Visuomenė juk pasimetus,
Kol aš sau lovoje guliu!

Jai reikia proto: tvirto, naujo,
Jai reikia ir naujų vadų,
Laikai nauji taip reikalauja:
Aš jus į Lietuvą vedu!

Gana pagiežos! Seną priešą
Reik apkabinti iš peties,
Juk nežinai: šį mūšį viešą,
Ko gero jankiai pralaimės . . .

Todėl pirmyn, už klevo lapą
Lakštutės balsą Dotnuvoj!
Ir savo girtą, linksmą snapą —
Atsuksim broliui Lietuvoj.

CINIKŲ MARŠAS

Pamirškit, broliai, kas praėjo,
Jau viskas baigta; aš žinau!
Mums pripūtė negero vėjo
Tie patrijotai, pagaliau!

Juk mes tikrai permažas daiktas
Permažas daiktas — aš žinau!
Jei Vašingtonas jau pribaigtas
Tai kurgi bėgsime toliau?

Todėl pirmyn į namo rūsį!
Ten veikia baras per naktis
Tenai veikėju Tu pabūsi
Tenai, tenai visa lemtis.

Tenai mūs' laisvė ir likimas
Tenai konjako vėliava!
(Tenai ir mūsų nuplikimas
Nebus jau jokia velniava).

Praeito numerio galvosūkio atsakymai

Skersai: 1. Tautiniai rūbai. 8. Galadusis. 9. Daug. 10. Lima. 11. Tu. 12. Tąsai. 13. Susirinko. 17. Gale. 18. Ketina. 20. VLIK. 21. Imkiva. 22 Raumuo. 23 Atžala. 24. Litas.

Žemyn: 2. Tautosaka. 3. Ilgu. 4. Aulą. 5. Rima. 6. Ūsai. 7. Aidas. 14. Seimas. 15. Iki. 16. Nevėžį. 17. Girdi. 19. Nida.

ALp(LKA)1786
1968, Nr.2

88, 364, 152,